

OPĆE UREĐENJE ODLUČIVANJA O NAKNADI TROŠKOVA PARNIČNOG POSTUPKA

Prof. em. dr. sc. Mihajlo Dika*

UDK: 347.921.6(497.5)

DOI: 10.3935/zpfz.72.12.02

Izvorni znanstveni rad

Primljeno: prosinac 2021.

U radu se nastoji sustavno prezentirati opće uređenje postupnopravnog aspekta odlučivanja o naknadi troškova parničnog postupka. Pritom je posebno obrađena problematika sadržaja zahtjeva za naknadu tih troškova te vremenskih i postupovnih granica njegova isticanja. Obrađeno je i pitanje načina odlučivanja o tom zahtjevu s posebnim osvrtom na odlučivanje o naknadi troškova u postupku u povodu pravnih lijekova.

Ključne riječi: naknada troškova, parnični troškovi, parnični postupak

---

* Dr. sc. Mihajlo Dika, *professor emeritus* Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, Trg Republike Hrvatske 3, 10000 Zagreb; mihajlo.dika@pravo.hr;
ORCID ID: orcid.org/0000-0002-5659-3779

I. UVOD¹

O troškovima postupka sud može tijekom parničnog postupka donositi seriju odluka različitog funkcionalnog značenja – u pravilu na zahtjev ovlaštenog sudionika u postupku, iznimno po službenoj dužnosti. Tako sud treba odlučiti o prethodnom snošenju troškova postupka, o predujmljivanju sredstava za pokriće troškova izvođenja dokaza i za poduzimanje nekih drugih parničnih radnji (153. ZPP-a²); on može odvojeno od odluke o konačnom snošenju troškova postupka donijeti odluku o naknadi troškova izazvanih krivnjom stranke ili nekog drugog sudionika u postupku odnosno slučajem koji se dogodio stranci i umješaću (156.); on odlučuje i o konačnom snošenju ostalih troškova postupka (154. do 163.), itd. Radi donošenja svih tih odluka, sud provodi i dogovarajuće incidentalne postupke.

Opća pravila o postupku u povodu zahtjeva stranke za naknadu troškova postupka utvrđena su odredbama članka 164. te članka 165. do 167. ZPP-a. Riječ je o pravilima koja se tiču sadržaja toga zahtjeva, vremenskih granica

---

¹ U ovom radu odredbe pojedinih zakona označavat će se navođenjem broja članka, stavka odvojenog kosom crtom od broja članka te točke ili rečenice u istom stavku, odvojene točkom od broja članka ili stavka. Više će stavaka ili točaka istoga članka ili stavka međusobno biti razdvojeno zarezom. Crtica između brojeva dvaju članaka ili stavaka koristit će se radi označavanja da se sve odredbe između tih brojeva odnose na tekst ispred njih. Za označavanje pojedinih propisa rabit će se njihove kratice, koje će biti definirane u tekstu. Jedino će se odredbe ZPP-a u zagradama navoditi bez naznake kratice toga Zakona. Judikati će se navoditi uz korištenje standardnih kratica za označavanje sudova koji su ih donijeli. Tako će se kraticama „VSH” i „VSRH” označavati odluke Vrhovnog suda Hrvatske odnosno Vrhovnog suda Republike Hrvatske, ovisno o nazivu toga suda u vrijeme njihova donošenja; kraticama „Okr.” „ŽS” označavat će se odluke okružnih odnosno županijskih sudova koji su ih donijeli, koje će biti individualizirane navođenjem kratica gradova njihova sjedišta. Analogno će biti označeni i judikati sudova s područja drugih federalnih jedinica bivše države, koji su utoliko relevantni što su utemeljeni na u bitnome podudarnom zakonskom uređenju. Za označavanje publikacija u kojima su objavljeni citirani judikati koristit će se njihove standardne kratice, npr. kratica „PSP” i „SP” za označavanje edicija Pregled sudske prakse i Sudska praksa, kratica „IO VSRH” za označavanje zbirke Izbor odluka Vrhovnog suda Republike Hrvatske, kratice „NZ”, „ODV” i „PUG” za označavanje časopisa Naša zakonitost, Odvjetnik i Pravo u gospodarstvu, itd.

² ZPP: Zakon o parničnom postupku: NN br. 26/91., 53/91., 91/92., 112/99., 88/01. – v. čl. 50. ZA, 117/03., 88/05. – v. čl. 129. OZ 96, 2/07., 84/08. – v. odluke USRH od 20.12.2006. i 9.7.2008., 96/08., 123/08., 57/11., 148/11. – pročišćeni tekst, 25/13., 89/14. – v. odluku USRH, 70/19. U ovom radu za označavanje ovog Zakona koristit će se kratice ZPP ili Zakon.

njegova postavljanja te procedure po kojoj se o njemu odlučuje. Ta se pravila prvenstveno odnose na prvostupanjski postupak te postupak u povodu prijedloga za ponavljanje postupka; ona su, međutim, mjerodavna i za naknadu troškova u postupku u povodu pravnih lijekova.

Pravila utvrđena u članku 164. ZPP-a (v. *infra ad II.*) mjerodavna su za odlučivanje kako o zahtjevu za naknadu troškova postupka prema kriteriju ishoda spora (154.) tako i za zahtjeve prema kriterijima kojima se odstupa od toga kriterija (156. – 161.).³

Odluka o troškovima postupka smatra se rješenjem (129/5., 164/4. – 9.; v. *infra ad III.*) – neovisno o tome je li ta odluka donesena kao posebna odluka (u formi rješenja) ili kao dio presude. Zato se i o prijedlogu za dopunu presude koji se odnosi samo na troškove postupka odlučuje rješenjem,⁴ a zato se i odluka prvostupanjskog suda o troškovima postupka može napadati samo žalbom protiv rješenja, osim ako se ne napada žalbom protiv presude o glavnoj stvari (v. *infra ad IV.*).⁵

O pravnim lijekovima protiv odluka o troškovima postupka (166., 167., 400.) te o odlučivanju o naknadi tih troškova u povodu pravnih lijekova v. *infra ad IV.*

Predmet ovog ogleada jest samo opće uređenje postupovnopravnog aspekta odlučivanja o naknadi troškova parničnog postupka. Stoga u njemu neće biti obrađeno odlučivanje o prethodnom snošenju troškova postupka, o separatanj naknadi troškova, o naknadi troškova svjedoku, vještaku, trećoj osobi u povodu omogućavanja uviđaja ili edicije isprave, stranci kad se izvodi dokaz saslušanja stranaka, o troškovima izvanparničnog ili incidentalnog postupka osiguranja dokaza te odlučivanje o naknadi troškova po službenoj dužnosti. Neće se govoriti ni o „materijalnopravnim kriterijima“ za naknadu troškova postupka.

---

³ ŽS RI: Gž-1001/01 - ING PSP 2002-8-87.

⁴ VSH: Rev-288/83 - PSP 30/121.

⁵ U tom se smislu u literaturi (Sessa, Đ., *Troškovi parničnog postupka*, Pravo u gospodarstvu, br. 5, 2016., str. 1116) ističe da iz odredbe prema kojoj se odluka o troškovima sadržana u presudi može napadati samo žalbom na rješenje ako se istodobno napada i odluka o glavnoj stvari (167/1.), proizlazi da se odluka o troškovima, nalazila li se ona u izreci presude ili bilo koje odluke suda kojom se dovršava postupak, ima smatrati rješenjem i stoga se pobija samo žalbom protiv rješenja, a sud kada odlučuje o toj žalbi primjenjuje pravila o žalbi protiv rješenja.

II. ZAHTJEV ZA NAKNADU TROŠKOVA POSTUPKA

1. Općenito

Za ostvarivanje prava stranaka na naknadu troškova postupka određujuće je načelo dispozicije – o naknadi tih troškova sud, u pravilu, odlučuje na temelju određenog i specificiranog zahtjeva stranke (164/1., 2., v. *infra ad* II.2.) bez raspravljanja (164/1., 2., v. *infra ad* III.6.), zahtjeva koji treba biti postavljen pravovremeno (164/3., v. *infra ad* II.3.). Analogno (*arg. a cohaerentia, a completudine, per analogiam ex* 2/1., 154/1., 209.a) vrijedi i za umješalice. I o naknadi troškova svjedocima, vještacima i tumačima sud odlučuje također samo ako oni to (pravodobno) zatraže (*arg ex* 249., 256., 263.). Sporno je može li sud uopće *ex officio* odlučivati o naknadi troškova postupka. Prema jednom stajalištu on to ne može.⁶ Trebalo bi, međutim, uzeti da bi sud ipak tako mogao (i bio dužan) odlučiti o naknadi troškova za čije je pokriće predujmio svoja sredstva (*arg ex* 153/5.; 154/5.),⁷ ali i o troškovima nastalim u vezi s privremenim mjerama osiguranja koje bi odredio po službenoj dužnosti, npr. u radnim (*arg. ex* 435.) i obiteljskim sporovima (529., 536., 537. ObZ-a⁸)⁹ te u slučaju prisilnoga privođenja svjedoka (248/1.).¹⁰

⁶ Tako npr. Sessa, *op. cit.* u bilj. 5, str. 1108, inzistira na tome da „o troškovima postupka odlučuje sud, ali nikada po službenoj dužnosti, već samo onda ako stranka postavi određen, dakle specificiran, zahtjev da joj se troškovi postupka nadoknade“. Tako i Betetto, N. (u Ude, L.; Betetto, N.; Galič, A.; Rijavec, V.; Wedam-Lukić, D.; Zobec, J., *Pravdni postopek, Zakon s komentarjem*, 2. knjiga, Uradni list RS, Ljubljana, 2006., str. 54, 55, s aspekta uređenja instituta prema slovenskom ZPP-u iz 1999., koje u osnovi, uz određene razlike, odgovara hrvatskom.

⁷ Naime, ako sud po službenoj dužnosti odredi izvođenje dokaza radi utvrđivanja činjenica u vezi s primjenom članka 3. stavka 3. ZPP-a, dakle u slučajevima u kojima je dužan *ex officio* kontrolirati dopuštenost raspolaganja stranaka, i ako se radi izvođenja tih dokaza troškovi isplate iz sredstava suda (153/5.), on će prema rezultatu dokazivanja odlučiti hoće li te troškove podmirivati jedna ili obje stranke ili će oni pasti na teret sredstava suda (154/6.). V. Triva, S.; Dika, M., *Građansko parnično procesno pravo*, I., 7. izd., Narodne novine, Zagreb, 2004., str. 471.

⁸ ObZ: Obiteljski zakon (NN 103/15, 98/19).

⁹ To bi svakako bili troškovi koje bi sud pritom podmirio iz svojih sredstava. Treba, međutim, uzeti da bi, kad već po službenoj dužnosti određuje privremene mjere osiguranja, *a fortiori*, tako trebao odlučiti i o troškovima koje bi eventualno pritom predujmio iz svojih sredstava.

¹⁰ Prema odredbi članka 248. stavka 1. ZPP-a, ako svjedok koji je uredno pozvan ne dođe, a izostanak ne opravda ili se bez odobrenja ili opravdanog razloga udalji s mjesta gdje treba biti saslušan, sud može narediti da se prisilno dovede i podmiruje troškove dovođenja, a može ga i novčano kazniti. V. i Triva, Dika, *op. cit.* u bilj. 7, str. 471.

Zahtjev za naknadu troškova postupka pripada u kategoriju tzv. „sporednih traženja”, sporednih kondemantornih zahtjeva,¹¹ zajedno sa zahtjevom na isplatu kamata, ugovorne kazne itd., koji se ne uzimaju u obzir prigodom utvrđivanja vrijednosti predmeta spora ako ne čine glavni zahtjev (*arg. ex 35/2.*).

Termin zahtjev za naknadu troškova postupka može imati dva značenja – značenje zahtjeva u formalnom smislu i značenje zahtjeva u materijalnom smislu. Zahtjev u formalnom smislu jest podnesak ili usmena izjava na ročištu u kojima je istaknut zahtjev u materijalnom smislu kao traženje naknade pojedinih troškova koje je činjenično utemeljeno navođenjem radnje i/ili drugog konkretnog izdatka u vezi s kojima su nastali.

Zahtjev za naknadu troškova postupka u formalnom smislu ne mora biti podnesen u obliku jednog zbirnog završnog popisa troškova, „troškovnika”. On može biti istaknut i u obliku serije sukcesivnih zahtjeva za naknadu pojedinih troškova postavljanih tijekom postupka u podnescima (tužbi itd.) ili na ročištima ako su održana – bitno je da u njima bude određeno naznačeno na što se troškovi čija je naknada zatražena odnose i koliko iznose te da budu postavljeni prije momenta do kojega se naknada troškova može tražiti u konkretnom postupku¹² (v. i *infra ad II.4.*).¹³ O iznimkama v. *infra ad II.2.*

Sud *ex officio* odlučuje o tome imaju li određeni izdaci značenje parničnih troškova, a ako imaju, je li riječ o troškovima čija se naknada može tražiti *in abstracto* i *in concreto* (v. i *infra ad II.2.* i *III.6.*).

2. Određenost zahtjeva

Osoba koja želi ostvariti naknadu troškova postupka mora radi toga postaviti zahtjev u kojemu je „dužna određeno navesti troškove za koje traži naknadu“ (164/1., 2.). Pritom ti troškovi trebaju biti specificirani i individualizirani s obzirom na vrstu (npr. prema tome tiču li se sudskih pristojbi,¹⁴ uplaćenog pre-

¹¹ Usp. i Hrvatinić, B., *Naknada troškova parničnog postupka*, Hrvatska gospodarska revija, br. 11, 1998., str. 1305.

¹² U tom smislu: Grbin, I., *Troškovi parničnog postupka*, Naša zakonitost, br. 9–10, 1989., str. 1072; Hrvatinić, *op. cit.* u bilj. 11, str. 1305.

¹³ Odredba koja bi utvrdila dužnost podnositelja zahtjeva da u posebnom, završnom zahtjevu za naknadu troškova rekapitulira i sve prethodno istaknute takve zahtjeve mogla bi olakšati posao sudu utoliko što ne bi morao u spisu „tragati“ za možebitno prethodno istaknutim zahtjevima.

¹⁴ Betetto, *op. cit.* u bilj. 6, str. 56, 57, referira o stajalištu slovenske judikature o tome da je u određenim slučajevima dovoljno da zahtjev bude odrediv, dakle ne i određen. Tako se smatralo da je zahtjev za povrat izdataka u vezi sa sudskim pristojbama dovoljno određen i kada stranka ne odredi njihovu visinu u novčanom iznosu, već

dujma za izvođenje dokazivanja, putnih i drugih troškova same stranke, izdataka za naknadu troškova i nagradu odvjetniku kao punomoćniku, itd.), radnju u povodu koje su nastali (npr. u povodu: tužbe, odgovora na tužbu, pojedinih pripremnih podnesaka, sudjelovanja/zastupanja na ročištima, pravnih lijekova) te visinu;¹⁵ oni moraju biti izraženi u novčanom iznosu.¹⁶ Po potrebi oni moraju biti potkrijepljeni odgovarajućim dokazima (putne karta, potvrda o izgubljenju zaradi itd.).¹⁷ Iznimku predstavljaju slučajevi za koje je posebnim pravilima određeno da stranka ima pravo na točno određeni iznos troška za zastupanje neovisno o radnjama koje su u postupku obavljene. U tom je smislu suđeno¹⁸ da u postupku za zakonsko uzdržavanje ili za dokidanje obveze uzdržavanja u kojemu je tuženik zatražio naknadu parničnih troškova u paušalnom iznosu uvećan za porez na dodanu vrijednost takav zahtjev treba smatrati „opredijeljenim“ zato što prema Odvjetničkoj tarifi u tim postupcima odvjetniku pripada jednokratna nagrada za cijeli prvostupanjski postupak bez obzira na broj radnji koje je poduzeo.

Treba uzeti da izdaci za naknadu troškova i nagradu odvjetniku kao punomoćniku ne moraju biti popraćeni pozivanjem na odgovarajuću odredbu Odvjetničke tarife, iako bi to bilo korisno, i to stoga što bi takvo pozivanje imalo značenje upućivanja na pravnu osnovu zahtjeva koja ne čini obvezatni sadržaj zahtjeva, jer za navođenje te osnove sud nije vezan (*arg. ex* 186/2., 3.).

Zahtjev u formalnom smislu (podnesak) koji bi sadržavao neodređen i/ili nespecificiran zahtjev (u materijalnom smislu, *petit*) valja smatrati neurednim

---

samo navede da zahtijeva povrat sudskih pristojbi i radnje glede kojih ja nastala takva obveza. I izdaci koji su nastali zato što je stranku u postupku zastupao odvjetnik priznaju se i ako u zahtjevu za naknadu troškova nije naveden njihov novčani iznos, ali moraju biti specificirane sve odvjetničke radnje i broj točke Odvjetničke tarife na temelju koje se oni traže.

¹⁵ VSRH: II Rev-169/94 - IO 1/1998-161; II Rev-7/97 - IO 1/01-179. Zato ne bi bio određen zahtjev koji bi sadržavao uopćenu izjavu da se traži naknada „svih troškova postupka“, bez preciziranja radnji za koje se traži naknada troška, odnosno za koje se ostale materijalne izdatke ona traži i u kojem iznosu - usp. Hrvatini, *op. cit.* u bilj. 11, str. 1306. Slično i Sessa, *op. cit.* u bilj. 5, str. 1109, upozoravajući i na iznimke od toga pravila (v. bilj. 18 i tekst iznad te bilješke).

¹⁶ ŽS ZG: Gž-11366/99 - ING PSP 200-8-36.

¹⁷ Treba uzeti da stranka u pravilu ne bi bila dužna dokazivati da je platila sudsku pristojbu jer sud o tome vodi evidenciju po službenoj dužnosti (članak 39. Zakona o sudskim pristojbama, NN 74/95., 57/96., 137/02., (26/03.), 125/11., 112/12., 157/13., 110/15.; ZSP). Iz istih razloga stranka u pravilu ne bi trebala posebno dokazivati ni da je uplatila predujam za izvođenje nekog dokaza ili za poduzimanje neke druge radnje.

¹⁸ ŽS DU: Gž-1415/11 od 26.10.2011., cit. prema Sessa, *op. cit.* u bilj. 5, str. 1109.

zahtjevom i u povodu njega trebalo bi postupiti kao u povodu takvoga podneska (109/1.).¹⁹ Zato ne bi bilo na zakonu utemeljeno stajalište da je sud dužan odbiti zahtjev u kojemu troškovi čija se naknada traži nisu određeno navedeni.²⁰ Takav zahtjev treba odbaciti kao nedopušten, a ne odbiti kao neosnovan, ali tek ako ga stranka ne ispravi u skladu s uputom suda u roku koji joj za to bude određen (109.).²¹

Budući da zahtjev za naknadu troškova postupka u kojemu nisu određeno navedeni troškovi čija se naknada traži treba smatrati neurednim podneskom (109/1.), ne čini se na zakonu utemeljenim ni stajalište po kojemu, ako stranka ne postavi takav zahtjev za naknadu troškova postupka, sud nije ovlašten o njima odlučivati,²² odnosno shvaćanje da tužitelj nema pravo na naknadu troškova za sudske pristojbe koje nije specificirao jer je takav zahtjev nepotpun.²³ U navedenim slučajevima sud bi bio dužan postupiti kao u povodu nerazumljivog odnosno nepotpunog podneska (*arg. ex 109/1.*). Pritom bi sud bio dužan voditi računa i o tome radi li se u konkretnom slučaju o stranci koja se iz neznanja ne koristi pravima što joj pripadaju prema Zakonu, pa bi je bio dužan upozoriti na parnične radnje koje bi u vezi s postavljanjem zahtjeva za naknadu troškova postupka mogla poduzeti (*arg. ex 11/1., 288.a/2., 3.*).

Sud koji odlučuje o zahtjevu za naknadu troškova postupka vezan je tim zahtjevom u smislu da ne smije suditi preko i mimo njega, da ga ne smije prekoračiti (*arg. ex 2/1.*). Upravo stoga sud ne bi smio stranci koja je zatražila naknadu troškova za zastupanje bez poreza na dodatnu vrijednost priznati te troškove uvećane za iznos toga poreza.²⁴

Stranka je ovlaštena tražiti i kamate na troškove čiju naknadu traži.²⁵ Kad

¹⁹ VSSrb: Gž-1446/81 - Zbirka 16/84, cit. prema Grbin, *op. cit.* u bilj. 12, str. 1072., bilj. 7. Tako i Betetto, *op. cit.* u bilj. 6, str. 57.

²⁰ Usp.: VSH: Rev-1983/83 - PSP 25/175; VSRH: Revx-120/13 od 8.1.2013., cit. prema Sessa, *op. cit.* u bilj. 5, str. 1111. U slučaju na koji se odnosi drugi navedeni judikat niti jedna od stranaka u trenutku zaključenja glavne rasprave nije imala specificirani troškovnik koji je mogla predati sudu, pa je zahtjev drugotuženice za naknadu troškova postupka, prema stajalištu Vrhovnog suda, osnovano odbijen.

²¹ U bivšoj jugoslavenskoj judikaturi bilo je - na temelju podudarnog zakonodavnog uređenja - zauzeto i stajalište (VSSrb: Gž-1446/81 - Zbirka 1684, cit. prema Grbin, *op. cit.* u bilj. 12, str. 1072) da kad stranka ne specificira svoj zahtjev za naknadu troškova, sud je treba u smislu čl. 109. ZPP-a pozvati da to učini.

²² VPSH: Pž-287/80 - SP 1/81-60.

²³ ŽS VŽ: Gž-1747/2013-2 - IO VSRH 1/2014-199., pozivajući se na članak 164. stavak 2. ZPP-a.

²⁴ U tom smislu s aspekta slovenskog prava Betetto, *op. cit.* u bilj. 6, str. 55.

²⁵ Na postojanje toga prava, uz ostalo, upućuju i odredbe članka 30. Ovršnog zakona (NN 112/12., 25/13., 93/14., 55/16., 73/17., 131/20.; OZ). Usp. i Triva, Dika, *op.*

je riječ o troškovima izvanparničnog postupka za osiguranje dokaza čija se naknada može naknadno ostvarivati u parničnom postupku kao dio troškova toga postupka – prema uspjehu u parnici, suđeno je da tužitelj ima pravo na zatezne kamate na dosuđene troškove (izvanparničnog) postupka za osiguranje dokaza tek od dana donošenja prvostupanjske odluke, a ne od dana kad je iznos tih troškova utvrđen u izvanparničnom postupku.²⁶

3. Moment do kojega zahtjev treba postaviti

3.1. Postavljanje zahtjeva kojemu prethodi raspravljanje

Moment do kojega zahtjev za naknadu troškova postupka treba postaviti ovisi o postupku koji će se provesti prije donošenja odluke o tom zahtjevu – o tome prethodi li njezinu donošenju raspravljanje pred sudom ili mu ne prethodi.

Ako donošenju odluke kojom bi trebalo odlučiti o troškovima postupka prethodi raspravljanje, zahtjev za njihovu naknadu stranka je dužna staviti najkasnije do završetka toga raspravljanja (164/3.1.),²⁷ ali ne i nakon toga.²⁸ Stoga nema pravo na naknadu parničnih troškova stranka koja ju je zatražila tek

---

cit. u bilj. 7, str. 472. U tom se smislu izjasnila i sudska praksa (VSH: 1840/92 - IO VSRH 1/1995-109).

²⁶ VSRH: Rev-25/06 od 8.3.2006., *cit.* prema Sessa, *op. cit.* u bilj. 5, str. 1117. Zauzeto je, naime, stajalište da, s obzirom na to da prema članku 151. stavku 1. ZPP-a parnične troškove čine izdaci učinjeni u tijeku ili u povodu postupka te da na temelju članka 168. stavka 2. ZPP-a troškove postupka osiguranja dokaza stranka može ostvarivati kao dio parničnog troška, i o zateznim kamatama na taj iznos treba „odlučiti kroz odredbu čl. 27. st. 2. OZ-a“ (iz 1996.) i „dosuditi te zatezne kamate od dana donošenja prvostupanjske odluke“. Prema odredbi članka 27. stavka 2. OZ-a 96 (odredbi članka 30. stavka 2. OZ-a 12), ako plaćanje zateznih kamata na troškove postupka nije određeno već u ovršnoj ispravi, sud će, na prijedlog ovrhovoditelja, u rješenju o ovrsi odrediti naplatu tih kamata po propisanoj stopi od dana donošenja odluke odnosno sklapanja nagodbe do isplate.

²⁷ VPSH: Pž-601/78 - PSP 13/353.

²⁸ U tom je smislu suđeno (VTSRH: Pž-2470/04 od 9.5.2007., INF-5818 od 9.12.2009.) da je stranka dužna, najkasnije do završetka raspravljanja, staviti zahtjev za naknadu troškova postupka, ali ne i nakon toga, te da sud ne smije odlučivati o osnovanosti zahtjeva za naknadu troškova postupka koji je podnesen sudu nakon završetka raspravljanja koje prethodi odlučivanju o troškovima, već da taj zahtjev mora odbaciti. U tom smislu i Grbin, *op. cit.* u bilj. 12, str. 1072, pozivajući se na prijašnju jugoslavensku judikaturu (VSSrb: Gž-2117/78 - Zbirka 1683; OkrS ZG: Gž-9329/82 od 15.2.1983. - IN 501.). V. i bilj. 35 i 36.

nakon zaključenja glavne rasprave²⁹ ili u žalbi protiv provostupajnske odluke.³⁰ Zato sud ne smije odlučivati o osnovanosti zahtjeva za naknadu troškova postupka koji je podnesen sudu nakon završetka raspravljanja koje je prethodilo odlučivanju o troškovima, već taj zahtjev mora odbaciti.³¹

Sud je dužan stranke upozoriti da namjerava zaključiti glavnu raspravu (304.) ili općenito raspravljanje o određenom pitanju kako bi im omogućio da prije toga postave svoje zahtjeve za naknadu troškova. Zato je suđeno da se ne može smatrati da stranka nije pravovremeno stavila zahtjev za naknadu parnič- nih troškova ako sud strankama nije na nedvojben način stavio do znanja da je raspravljanje dovršeno i da slijedi donošenje odluke o glavnoj stvari.³² Suđeno je i da u slučaju u kojemu se iz odluke donesene na ročištu ne može zaključiti da je raspravljanje završeno, stranka može zahtjev za naknadu troškova staviti u roku od petanest dana nakon što primi odluku kojom se završava postupak i sud je dužan meritorno odlučiti o tom zahtjevu.³³ Treba uzeti da je shvaćanje izraženo u drugom navedenom judikatu inspirirano odredbom prema kojoj se kad tužitelj povuče tužbu ili odustane od pravnog lijeka, ako te radnje nisu obavljene na raspravi, zahtjev za naknadu troškova može staviti u roku od petnaest dana nakon dostave obavijesti ili odluke (164/8.) (v. *infra*).

U judikaturi je izraženo shvaćanje da tuženik nema pravo na troškove u slučaju u kojemu je njegov punomoćnik zahtjev za naknadu troškova pristupa na ročište za objavu i uručenje presude postavio tek nakon objave i uručena presude, iako je ocijenjeno da troškovi pristupa odvjetnika na to ročište *nisu* nepotrebni troškovi, uz ostalo i zato što je njihova visina propisana Odvjetničkom tarifom.³⁴ U vezi s tim shvaćanjem treba, međutim, primijetiti da je prema odredbi članka 164. stavka 3. ZPP-a stranka dužna staviti zahtjev za naknadu troškova najkasnije do završetka raspravljanja koje prethodi odlučivanju o troškovima, a ako je riječ o donošenju odluke bez prethodnog raspravljanja, da je to dužna učiniti u prijedlogu o kojemu sud treba odlučiti. U konkretnom slučaju punomoćnik stranke zatražio je samo troškove za radnje poduzete do zaključenja glavne rasprave, što je u skladu s navedenom zakonskom odredbom. Ako bi se od stranaka zahtijevalo da troškove pristupa na ročište za objavu i uručenje presude obuhvate zahtjevom koji trebaju podnijeti do zaključenja glavne rasprave, tada bi se od njih zapravo tražilo da zahtjev za naknadu troškova

²⁹ ŽS ZG: Gž-11241/99 - ING PSP 2000-8-36.

³⁰ VPSH: SL-1701/77 - PSP 13/354.

³¹ VTSRH: Pž-2470/04 od 9.5.2007., INF-5818 od 9.12.2009.

³² ŽS KO: Gž-640/98 - IO 1/1999-148.

³³ ŽS BJ: Gž-1166/97 - IO 1/1998-164. V. i Hrvatin, *op. cit.* u bilj. 11, str. 1306.

³⁴ ŽS VŽ: Gž-1211/2017-2 - IO VSRH 1/2017-203.

pristupa na ročište o kojemu je riječ postave anticipirano i eventualno. Međutim, troškovi pristupa na to ročište su troškovi koji se tiču radnje koja zahodi završetku raspravljanju pred sudom, pa bi zato stranci trebalo priznati pravo da naknadno postavi zahtjev za naknadu tih troškova, zahtjev o kojemu bi sud trebao odlučiti posebnim rješenjem (v. *infra ad* II.3.2.). *De lege ferenda*, valjalo bi pitanje naknade troškova za radnje poduzete nakon zaključenja raspravljanja izrijekom urediti kako bi se u praksi izbjegla različita rješenja.

Najava stranke prije završetka raspravljanja da zahtijeva naknadu troškova prema troškovniku koji će naknadno podnijeti, eventualno u određenom roku, imala bi značenje postavljenog, ali neodređenog zahtjeva, zbog čega naknadno podneseni *lege artis* sastavljeni „troškovnik“ ne bi bio pravodoban.³⁵

Stranka gubi pravo tražiti naknadu troškova ako nije prisustvovala ročištu za glavnu raspravu koje je sud proveo u njezinoj odsutnosti i na tom ročištu zaključio tu raspravu.³⁶

---

³⁵ U tom smislu i Hrvatini, *op. cit.* u bilj. 11, str. 1306. Suđeno je (VSRH: Rev-2503/03 od 15.1.2013., cit. prema Sessa, *op. cit.* u bilj. 5, str. 1110) da nije pravodobno podnesen zahtjev za naknadu troškova (troškovnik) u slučaju u kojemu ga tužiteljica nije podnijela do zaključenja raspravljanja, već je samo izjavila da „traži trošak prema troškovniku koji će dostaviti u roku od tri dana“. Naime, zaključeno je da takav zahtjev nije pravodobno podnesen zato što je rok za podnošenje zahtjeva za naknadu troškova zakonski, a ne sudski, koji sud određuje s obzirom na okolnosti slučaja, zbog čega sud u konkretnom slučaju ne samo da nije bio ovlašten odobriti tužiteljici podnošenje zahtjeva za naknadu troškova nakon zaključenja glavne rasprave, već takvu odluku nije ni donio. U slovenskoj doktrini (Betetto, *op. cit.* u bilj. 6, str. 57) opravdano je prigovoreno da stajalište prema kojemu se smatra da nije pravodobno podnesen zahtjev koji je podnesen nakon završetka raspravljanja i u slučaju u kojemu je sud na ročištu za glavnu raspravu odobrio stranci daljnji rok za podnošenje zahtjeva – zanemaruje važan aspekt odnosa između pojedinaca i državnih tijela koji se očituje u pouzdanju pojedinaca u sadržaj procesne radnje suda. Ako je sud odobrio stranci produženje roka za podnošenje troškovnika, ona se mogla opravdano pouzdati u to da je takva radnja u skladu sa zakonom, zbog čega bi odluka o nedopuštenosti zahtjeva za naknadu troškova koji bi bio podnesen u dopunskom roku koji je sud odredio dovodila u pitanje ustavno načelo pravne sigurnosti. Takva bi situacija odgovarala onoj u kojoj bi sud u svojoj odluci odredio duži rok za žalbu od zakonom predviđenog.

³⁶ Tako i Betetto, *op. cit.* u bilj. 6, str. 58. Suđeno je u tom smislu da tuženik nema pravo u naknadnom podnesku tražiti naknadu troškova ako nije bio na ročištu na kojemu je tužba odbačena (OS BJ: Gž-691/78 - PSP 13/157.). Usp. i Triva, Dika, *op. cit.* u bilj. 7, str. 471.

3.2. Postavljanje zahtjeva kojemu ne prethodi raspravljanje

Ako donošenju odluke kojom treba odlučiti o troškovima postupka ne prethodi raspravljanje, stranka treba zahtjev za naknadu troškova, u pravilu, staviti najkasnije u prijedlogu o kojem sud treba odlučiti (164/3.). Ako tako ne postupi, dolazi do prekluzije prava na podnošenje zahtjeva za naknadu troškova.^{37,38}

Odluka bez prethodnog raspravljanja donosi se npr. u povodu tužbe za izdavanje platnog naloga (446., 448.), u povodu prethodnog ispitivanja tužbe (282.) te u povodu pisanog odgovora na tužbu u kojemu su istaknuti prigovori u povodu kojih je sud ovlašten tužbu odbaciti izvan ročišta (282., 285/4.), itd. Zato u takvim podnescima treba postaviti i eventualni zahtjev za naknadu troškova koji su stranci nastali u vezi s radnjama koje je do tada poduzela.

Sud će bez prethodnoga raspravljanja donijeti i odluku na temelju priznanja (331.), odluku na temelju odricanja (331.a), presudu zbog ogluhe (331.b) i presudu bez održavanja rasprave (332.a) (*arg. ex* 279.). Ipak, u slučajevima povlačenja tužbe i odricanja od tužbenog zahtjeva³⁹ te odustanka od pravnog lijeka (158.),⁴⁰ „kao i u slučaju presude na temelju priznanja⁴¹ i presude na temelju odricanja, ako povlačenje tužbe, odricanje ili odustanak od pravnog lijeka ili priznanje ili odricanje nisu obavljani na raspravi, zahtjev za naknadu troškova može se staviti u roku od 15 dana nakon dostave obavijesti ili odluke“

³⁷ VTSRH: Pž-6523/2010 - IO 2/2010 - 188. U konkretnom slučaju tuženik nije u odgovoru na tužbu, u kojemu je istaknuo prigovor nenadležnosti suda pozivajući se na postojanje arbitražne klauzule (42/1. ZA), bio postavio i zahtjev za naknadu troškova toga odgovora, već je to učinio tek nakon što je prvostupanjski sud donio rješenje kojim se oglasio nenadležnim, ukinuo provedene radnje i odbacio tužbu. U povodu žalbe tužitelja protiv prvostupanjske odluke kojom je takav naknadno postavljeni zahtjev prihvaćen, drugostupanjski sud je preinačio prvostupanjsku odluku i odbacio zahtjev za naknadu troškova postupka, našavši da je zbog propuštanja tuženika da postavi zahtjev za naknadu troškova u odgovoru na tužbu „nastupila ... prekluzija prava na podnošenje“ toga zahtjeva.

³⁸ U tom smislu i ŽS ST: Gžmal-619/2010 - IO VSRH 2/2010-189. U ovom predmetu drugostupanjski je sud potvrdio odluku prvostupanjskog suda kojom je odbacio zahtjev za naknadu troškova postupka podnesen nakon što je taj sud u povodu odgovora na tužbu odbacio tužbu bez raspravljanja.

³⁹ O postavljanju zahtjeva za naknadu troškova postupka u slučaju povlačenja tužbe i odricanja od tužbenog zahtjeva v. i *infra ad* II.3.3.

⁴⁰ O postavljanju zahtjeva za naknadu troškova postupka u slučaju odustanka od pravnog lijeka v. i *infra ad* II.3.6.

⁴¹ O postavljanju zahtjeva za naknadu troškova postupka u slučaju priznanja tužbenog zahtjeva v. i *infra ad* II.3.5.

(164/8.^{42,43}; v. i *infra ad* II.3.3. do II.3.5.).⁴⁴

Budući da se u odredbi članka 164. stavka 8. ZPP-a⁴⁵ ne navodi i presuda zbog ogluhe, presuda koja se donosi ako „tuženik ne podnese odgovor na tužbu

⁴² Odredba članka 164. stavka 8. ZPP-a glasi: „U slučaju iz članka 158. ovoga Zakona, kao i u slučaju presude na temelju priznanja i presude na temelju odricanja, ako povlačenje tužbe, odricanje ili odustanak od pravnog lijeka, priznanje ili odricanje nisu obavljani na raspravi, zahtjev za naknadu troškova može se staviti u roku od 15 dana nakon dostave obavijesti ili odluke“. Navedena odredba ima redakcijskih nedostataka zbog kojih bi je prigodom koje od narednih revizija Zakona trebalo drukčije redigirati.

⁴³ Obaviješću bi u kontekstu odredbe članka 164. stavka 8. ZPP-a trebalo smatrati „svako pismeno suda iz kojeg stranka može crpsti saznanje da je nastupila okolnost iz čl. 158. ZPP ili da je donesena presuda na temelju priznanja ili odricanja izvan glavne rasprave“ (usp. Sessa, Đ., *Novela Zakona o parničnom postupku - troškovi, elektronsko vođenje postupka, žalba, revizija, udružna tužba*, Pravo u gospodarstvu, br. 1, 2012., str. 172).

⁴⁴ Suđeno je (ŽS ZG: Gž-6895/11-2 od 23.8.2011., cit. prema Sessa, *op. cit.* u bilj. 5, str. 1111), uz primjenu odredaba članka 164. stavaka 3. i 8. ZPP-a, da se u slučaju u kojemu je prvostupanjski sud nakon uvida u zemljišnoknjižni spis po službenoj dužnosti odbacio tužbu uz obrazloženje da je riječ o (dvostrukoj) litispendenciji (jer se između istih stranaka vodi drugi postupak), a to rješenje stranke žalbom nisu pobijale, „radi o situaciji kad stranka može zahtjev za naknadu troškova staviti u roku od 15 dana nakon što je primila obavijest o odbačaju tužbe zbog litispendencije donesene po službenoj dužnosti“. U literaturi (Sessa, *op. cit.* u bilj. 5, str. 1111) pravno shvaćanje izloženo u navedenoj odluci ocijenjeno je kao dvojbeno zato što je u slučaju u kojemu je donesena presuda zbog ogluhe zauzeto drukčije stajalište. Naime, suđeno je (ŽS VŽ: Gž-1529/05 od 6.9.2005.) da se s obzirom na to da ZIDZPP iz 2013. „ne sadržava posebne odredbe o naknadi parničnih troškova u slučaju donošenja presude zbog ogluhe odnosno presude bez održavanja rasprave, prilikom odlučivanja o troškovima postupka pri donošenju tih presuda primjenjuju opće odredbe“ glave XII. ZPP-a o troškovima parničnog postupka, zbog čega je sud dužan odbaciti kao nedopušten zahtjev za naknadu troškova podnesen nakon donošenja presude zbog ogluhe odnosno presude bez raspravljanja – ako tužitelj u tužbi nije postavio takav zahtjev. Treba primijetiti da se drugi navedeni slučaj koji se tiče presude zbog ogluhe i presude bez održavanja rasprave tiče predmeta u kojemu je tužitelj naknadno postavio zahtjev za naknadu troškova koji je (eventualno) mogao postaviti već u tužbi, dok se prvi navedeni judikat odnosi na slučaj u kojemu je odluka o odbacivanju tužbe donesena prije nego što je tuženiku omogućeno da postavi takav zahtjev. U prvom bi slučaju zahtjev tuženika za naknadu troškova trebalo odbaciti kao nepravodoban samo ako je tuženik u svom odgovoru na tužbu bio istaknuo prigovor dvostruke litispendencije, odnosno ako je uopće podnio takav odgovor. Glede toga je prezentirano činjenično stanje prvog navedenog judikata ostalo nejasno.

⁴⁵ V. bilj. 42.

u određenom roku“ (331.b/1.), bilo bi moguće, *a contrario* iz navedene odredbe, zastupati stajalište da tužitelj ne bi mogao naknadno, u roku od 15 dana nakon dostave te presude podnijeti zahtjev za naknadu troškova postupka – on bi zapravo već u tužbi bio dužan postaviti takav zahtjev za slučaj da budu ispunjeni uvjeti za donošenje takve presude. Valjalo bi, međutim, slijedeći logiku odredbe članka 164. stavka 8. ZPP-a koja je u Zakon unesena novelom iz 2011. kojom se, treba uzeti, htjelo mogućnost naknadnog podnošenja zahtjeva za naknadu troškova otvoriti u svim slučajevima u kojima bi se postupak završavao bez raspravljanja, *arg. a completudine, a cohaerentia, per analogiam*, tu odredbu na odgovarajući način primijeniti i na presudu zbog ogluhe.⁴⁶

Do donošenja odluke bez prethodnoga raspravljanja u pravilu će doći i u postupku u povodu žalbe (262/1., 373.b), a uvijek u povodu prijedloga za dopuštenje revizije (385., 385.a, 391.) i revizije (390.). Stoga već u tim pravnim sredstvima i odgovorima na njih treba postaviti odgovarajući zahtjev za naknadu troškova postupka nastalih u vezi s njihovim podnošenjem.⁴⁷

Ako u povodu žalbe sudac pojedinac odnosno predsjednik vijeća prvostupanijskog suda dâ objašnjenja o navodima stranke o povredama odredaba postupka ili provede izviđaje radi provjere je li u prvostupanijskom postupku došlo do takvih povreda, stranke bi trebale već u svojim očitovanjima o objašnjenju suca pojedinca ili predsjednika vijeća ili o njegovu izvješću o obavljenom izviđaju⁴⁸ staviti svoj zahtjev za naknadu troškova koji bi im nastali u vezi sa sastavljanjem toga očitovanja (*arg. ex 164/3.*, 360.). Ako bi stranke bile pozvane da prisustvuju provedbi izviđaja (360/2., 4.), one bi u svom očitovanju o izvješću suca pojedinca ili predsjednika vijeća o provedenom izviđaju trebale staviti i svoj zahtjev za naknadu troškova koji bi im nastali u vezi s njihovim sudjelovanjem u provedbi izviđaja (*arg. ex 164/3.*, 360/3.).⁴⁹ Odgovarajuće bi vrijedilo

⁴⁶ U slovenskoj je judikaturi zauzeto stajalište da tužba nije prijedlog iz stavka 3. članka 163. slo.ZPP-a 1999 (članka 164. stavka 3. hr.ZPP-a) te da u slučaju presude zbog propuštanja tužitelj može tražiti naknadu troškova kao u slučajevima u kojima dolazi do okončanja postupka bez prethodnog raspravljanja (163/7. slo.ZPP-a), dakle u roku od 15 dana od dostave takve presude. Odgovarajuće je stajalište u slovenskoj sudskoj praksi zauzeto i glede presude na temelju priznanja i presude na temelju odricanja. Usp. Betetto, *op. cit.* u bilj. 6, str. 58.

⁴⁷ U tom smislu VPSH: Pž-1563/78 od 10.10.1978 - PSP 14-532.

⁴⁸ Sudac pojedinac ili predsjednik vijeća prvostupanijskog suda dužan je primjerak objašnjenja odnosno izvješća o obavljanom izviđaju dostaviti strankama, koje mogu dati svoje očitovanje u roku od osam dana (360/3.).

⁴⁹ Stranka bi svoj zahtjev za naknadu troškova sudjelovanja u izviđaju mogla postaviti i na ročištu koje je u povodu njega održano. U tom bi slučaju ona svoj zahtjev za naknadu troškova očitovanja o izvješću o obavljenom izviđaju mogla istaknuti u tom očitovanju.

i u slučaju u kojemu bi sudac izvjestitelj drugostupanjskog suda zatražio od prvostupanjskog suda provedbu izviđaja radi utvrđivanja povreda odredaba postupka, jer bi i u tom slučaju sudac pojedinac ili predsjednik vijeća prvostupanjskog suda bio dužan strankama dostaviti svoje izvješće radi očitovanja (*arg. ex* 164/3., 360., 361.). Ono što je rečeno o stavljanju zahtjeva stranaka za naknadu troškova u vezi s provedbom izviđaja u povodu žalbe na odgovarajući je način mjerodavno i u vezi s davanjem objašnjenja, odnosno s provedbom izviđaja od strane prvostupanjskog i/ili drugostupanjskog suda u povodu revizije (*arg. ex* 360., 361., 399/1.).

Ako drugostupanjski sud pozove stranke ili njihove zastupnike na sjednicu vijeća (362/2.) ili na ročište za raspravu pred tim sudom (373.b, 373.c), one zahtjev za naknadu troškova zbog sudjelovanja na sjednici vijeća ili na drugostupanjskoj raspravi moraju postaviti do zaključenja te sjednice odnosno rasprave (*arg. ex* 164/3.).

U povodu prijedloga za ponavljanje postupka zahtjev za naknadu troškova trebalo bi staviti u odgovoru na taj pravni lijek ako je moguće očekivati da će sud u povodu njega donijeti odluku o odbacivanju prijedloga (425.).

3.3. Postavljanje zahtjeva za naknadu troškova u slučaju povlačenja tužbe i odricanja od tužbenog zahtjeva

Ako tužitelj izjavi da povlači tužbu na ročištu na kojemu je prisutan i tuženik, tuženik može, ako se na tom ročištu suglasi s povlačenjem tužbe, svoj zahtjev za naknadu troškova postupka postaviti najkasnije na tom ročištu prije zaključenja raspravljanja (*arg. ex* 164/8.,⁵⁰ 193/2.1.). Ako se tuženik na tom ročištu ne suglasi s povlačenjem tužbe, već to učini naknadno prije nastupanja uvjeta za formiranje predmnjeve o tome da se suglasio s povlačenjem (193/2.2., v. *infra*),⁵¹ on svoj zahtjev treba postaviti u podnesku kojim će dati tu svoju

⁵⁰ O odredbi članka 164. stavka 8. ZPP-a v. bilj. 42.

⁵¹ Prema jednom stajalištu izraženom u judikaturi (VSRH: Rev-1833/95 - IO 2/1998-99.) u slučaju u kojemu je tužba povučena na raspravi zahtjev za naknadu troškova treba staviti do donošenja rješenja o povlačenju tužbe. Ovo je stajalište teško doslovno prihvatiti jer nema uporišta u zakonu i ne odgovara, strogo uzevši, različitim slučajevima koji bi mogli nastati u povodu povlačenja tužbe na ročištu. Prvo, ako je tuženik bio na ročištu i suglasio se s povlačenjem (193/2.1.), zahtjev za naknadu troškova mogao bi se postaviti (mogle bi ga postaviti obje stranke – *arg. ex* 158/1, i 2.) do završetka raspravljanja koje prethodi odlučivanju o troškovima (*arg. ex* 164/3.). Naime, sud bi u tom slučaju, nakon što bi se tuženik suglasio s povlačenjem, bio dužan najprije zaključiti raspravljanje i tek nakon toga donijeti rješenje kojim bi konstatirao da je tužba povučena. Drugo, ako bi tuženik bio na ročištu i

suglasnost ili u posebnom podnesku koji bi također trebao podnijeti prije ispunjenja uvjeta za formiranje navedene predmnjeve (*arg. ex 193/2.1.*).

Ako tužitelj povuče tužbu na ročištu na kojemu tuženik nije prisutan ili izvan ročišta i ako se tuženik u roku od 15 dana od dana obavijesti o povlačenju tužbe ne izjasni o tome, dakle ako se zbog toga bude smatralo da je pristao na povlačenje tužbe (193/2.2.), treba uzeti da tuženik nije stavio zahtjev za naknadu troškova, osim ako u vezi s nekim drugim prije toga poduzetim radnjama nije zatražio naknadu troškova koji su mu nastali u vezi s njima. U tom je smislu suđeno da u slučaju povlačenja tužbe izvan rasprave (158., 193/2.) protivna stranka može zahtjev za naknadu troškova staviti u roku od petnaest dana nakon što primi obavijest o povlačenju (164/8.), a ne od dostave rješenja o povlačenju tužbe.⁵² Zbog toga sud neće tuženiku dosuditi parnične troškove koje je on zatražio po proteku roka od petnaest dana od dana primitka obavijesti da je tužbe povučena.⁵³

U slučaju u kojemu je došlo do presumiranog povlačenja tužbe zato što su obje stranke izostale s ročišta na koje su pozvane (291/4., 295/2.) treba uzeti da rasprava nije održana. „Zbog toga se ne može smatrati su se zakonski uvjeti za presumpciju povlačenja tužbe ispunili na raspravi ..., jer rasprave nije ni bilo“. Zato tuženik ima pravo „staviti zahtjev za naknadu troškova u roku od 15 dana od dostave rješenja o povlačenju tužbe – jer je tek tada obaviješten o ispunjenju

---

ako se o povlačenju ne bi uopće izjasnio, jer bi mu se moglo imputirati da se s povlačenjem suglasio tek ako bi zadržao pasivan stav glede toga i tijekom narednih petnaest dana od dana kad je na ročištu obaviješten o toj radnji tužitelja (*arg. ex 193/2.2.*), trebalo bi uzeti da bi u tom slučaju zahtjev za naknadu troškova mogao postaviti u istom roku, a ne sve dok sud ne bi donio rješenje o povlačenju. Iako takvo rješenje, strogo uzevši, ne bi bilo pokriveno odredbom članka 164. stavka 8. ZPP-a jer bi se odnosilo na izjavu o povlačenju koja je dana na ročištu, na njega bi se ipak trebala primijeniti ta odredba s obzirom na to da je do presumiranoga suglašavanja tuženika s povlačenjem tužbe došlo zbog propuštanja da se o njemu izjasni u roku od petnaest dana od dana primitka obavijesti (saznanja) o takvoj izjavi tužitelja. U tom slučaju ne bi bila određujuća okolnost da je izjava o povlačenju dana na ročištu, već okolnost da je davanjem te izjave na ročištu tuženik obaviješten o njoj i da mu je od toga momenta počeo teći rok za izjašnjenje o samoj izjavi, ali i za postavljanje zahtjeva za naknadu troškova.

⁵² ŽS KO: Gž-629/99 - ING PSP 2000-8-8.

⁵³ VSRH: Rev-2442/98, 17.7.2001. - INF. 5067 od 28.9.2002., 158/1. U navedenim slučajevima tuženik je postavio zahtjev za naknadu troškova polazeći od (pogrešnog) stajališta da je do povlačenja tužbe došlo zbog toga što se nije u roku od petnaest dana od obavijesti o takvoj izjavi o njoj očitovao (193/2.2.) te da mu rok za podnošenje zahtjeva teče od dana dostave rješenja o povlačenju, a ne od dana dostave obavijesti o davanju izjave o povlačenju (164/8.).

pretpostavki za presumirano povlačenje tužbe“.⁵⁴

Ako se tužitelj odrekne tužbenog zahtjeva na ročištu na kojemu je sudjelovao i tuženik, tuženik svoj zahtjev za naknadu troškova treba staviti na tom ročištu prije nego što sud donese presudu na temelju odricanja (*arg. ex* 164/3., v. *supra ad* II,3.1.; 331.a). Međutim, ako se tužitelj odrekne tužbenog zahtjeva na ročištu nakon što tuženik udovolji njegovu zahtjevu ili iz drugih razloga koji se mogu pripisati tuženiku, dakle u slučajevima u kojima je troškove postupka tužitelju dužan naknaditi tuženik, tužitelj na tom ročištu treba staviti zahtjev za naknadu troškova (*arg. ex* 158/2., 164/3.). Ako se tužitelj izvan ročišta odrekne tužbenog zahtjeva nakon što je tuženik udovoljio njegovu zahtjevu ili iz drugih razloga koji se mogu pripisati tuženiku, tužitelj svoj zahtjev za naknadu troškova treba staviti u podnesku kojim se odriče tužbenog zahtjeva (*arg. ex* 158/2., 164/3.).

3.4. Smanjenje tužbenog zahtjeva

Kada tužitelj smanji tužbeni zahtjev, kada zapravo djelomično povuče tužbu, tuženik može naknadu parničnih troškova koji se odnose na smanjeni dio zahtjeva zatražiti i prije donošenja odluke o glavnoj stvari (*arg. ex* 164/7.),⁵⁵ ali i zajedno sa zahtjevom za naknadu ostalih troškova obračunanih prema smanjenom tužbenom zahtjevu.⁵⁶

⁵⁴ VSRH: Revt-169/11 od 13.2.2013. – cit. prema Sessa, *op. cit.* u bilj. 5, str. 1112.

⁵⁵ Odredba članka 164. stavka 7. ZPP-a glasi: „U tijeku postupka sud će posebnim rješenjem odlučiti o naknadi troškova samo kad pravo na naknadu troškova ne ovisi o odluci o glavnoj stvari“.

⁵⁶ VSRH: Rev-402/04 - INF-N5533/07. U konkretnom slučaju postavilo se pitanje kada stranka mora postaviti zahtjev za naknadu troškova nakon smanjenja tužbenog zahtjeva u odnosu na razliku. Prema stajalištu Vrhovnog suda, iako smanjenje tužbenog zahtjeva u biti predstavlja povlačenje tužbe, kako je riječ o djelomičnom povlačenju tužbe koje nema za posljedicu okončanje postupka pred prvostupanj-skim sudom, već se procesne aktivnosti stranaka nastavljaaju tako da u trenutku smanjenja tužbenog zahtjeva ukupni troškovi i konačni uspjeh stranaka u sporu još nisu poznati, o naknadi troškova koji se odnose na smanjeni dio tužbenog zahtjeva sud treba odlučiti u odluci o glavnoj stvari, a naknadu tih troškova tuženik može ostvarivati zajedno s naknadom ostalih troškova obračunanih prema smanjenom tužbenom zahtjevu. Drugostupanjski sud je, međutim, bio zauzeo stajalište da tuženiku ne pripada pravo na naknadu troškova koji se odnose na smanjeni dio prvobitno postavljenog tužbenog zahtjeva jer da se, u smislu članka 164. stavka 7. ZPP-a, u slučaju povlačenja tužbe zahtjev za naknadu troškova može staviti na raspravi na kojoj je tužba povučena, dok je tuženik stavio zahtjev za naknadu cjelokupnih troškova postupka na ročištu na kojem je zaključena glavna rasprava. O odredbi članka

3.5. Postavljanje zahtjeva za naknadu troškova u slučaju priznanja tužbenog zahtjeva

Ako se priznanje tužbenog zahtjeva obavi na ročištu na kojemu je bila i protivna stranka, protivna stranka svoj zahtjev za naknadu troškova treba staviti na tom ročištu (*arg. ex 164/3.*, v. *supra ad II.3.1.*). Ako se priznanje tužbenog zahtjeva ne obavi na raspravi (ročištu), zahtjev za naknadu troškova treba staviti u roku od 15 dana nakon dostave obavijesti o priznanju ili presude na temelju priznanja (*arg. ex 164/8.*, 331.).

3.6. Postavljanje zahtjeva za naknadu troškova u slučaju odricanja od prava na žalbu i odustanka od pravnog lijeka

Stranka se može odreći prava na žalbu od časa kad je presuda objavljena, a ako presuda nije obavljena, onda od časa kad joj prijepis presude bude dostavljen (349/1.). To znači da stranka tu radnju može poduzeti već na ročištu na kojemu je odluka bila objavljena, odnosno u roku za žalbu nakon što joj ona bude dostavljena (349/1., 381.). Budući da je teško zamisliti slučajeve u kojima bi protivnoj stranci mogli biti uzrokovani posebni troškovi obavljanjem radnje odricanja od prava na žalbu, odnosno slučajeve u kojima bi protivna stranka zahtjev za naknadu drugih prije toga pretrpljenih troškova mogla staviti do poduzimanja te radnje, zakonom predviđena mogućnost da protivna stranka može zatražiti naknadu troškova u povodu odricanja od prava na pravni lijek (164/8.) nema neku posebnu praktičnu relevantnost.

Stranka može odustati od već podnesene žalbe do donošenja odluke drugostupanjskog suda (349/2.). Odgovarajuće vrijedi i za odustanak od već podnesene revizije (*arg. ex 349/2.*, 399/1.). Troškovi koje bi protivna stranka mogla pritom imati ticali bi se primarno troškova možebitnog odgovora na žalbu (359.) te odgovora na prijedlog za dopuštenje revizije (389/1.) i revizije (389/5.), a kad je riječ o žalbi, i troškova dolaska i sudjelovanja na sjednici vijeća ili raspravi pred drugostupanjskim sudom (362., 373.b).⁵⁷

Ako stranka odustane od već podnesene žalbe na ročištu pred prvostupanjskim sudom na kojemu je bila i protivna stranka, protivna stranka svoj zahtjev za naknadu troškova treba staviti na tom ročištu (*arg. ex 164/3.*, 360., 361.), a

---

164. stavka 7. ZPP-a v. bilj. 55.

⁵⁷ O troškovima sudjelovanja stranke u izviđajima koje bi proveo prvostupanjski sud u povodu žalbe i revizije, odnosno o troškovima očitovanja stranke o objašnjenjima prvostupanjskog suda u povodu žalbe, odnosno prvostupanjskog i drugostupanjskog suda u povodu revizije v. *supra ad II.3.1.*

ako stranka odustane od žalbe na sjednici drugostupanjskog vijeća ili na ročištu pred tim vijećem,⁵⁸ protivna stranka koja je bila na toj sjednici ili na tom ročištu može staviti zahtjev za naknadu troškova do zaključenja te sjednice odnosno ročišta (*arg. ex* 164/3., 350/2., 362/2., 373.b/2.; v. i *supra ad* II.3.1.). Ako se, međutim, odustanak od pravnog lijeka ne obavi na raspravi (ročištu), zahtjev za naknadu troškova treba staviti u roku od 15 dana nakon dostave obavijesti o odustanku ili odluke koja će biti donesena u povodu odustanka (*arg. ex* 164/8.).⁵⁹

U slučaju odustanka od pravnoga lijeka izvan ročišta zahtjev za naknadu troškova može se također staviti u roku od petnaest dana nakon što protivna stranka primi obavijest o tome (164/8.). Do odustanka od pravnoga lijeka redovito će doći izvan ročišta jer do odustanka na ročištu može doći sasvim iznimno, npr. u slučajevima u kojima su podnositelji žalbe, prijedloga za ponavljanje postupka ili prigovora protiv platnoga naloga odustali od tih pravnih lijekova na ročištima koja su u povodu njih zakazana (362/2., 373.b, 426., 456/2.).

Tuženik koji nije prisustvovao glavnoj raspravi kojom je dovršen postupak ne može naknadnim podneskom podnesenim nakon odbacivanja tužbe tražiti da mu se dosude troškovi, jer se troškovi naknadnim podneskom mogu tražiti samo u slučaju povlačenja tužbe i odustanka od pravnoga lijeka (164/8., v. *supra*),⁶⁰ svakako uz uvjet da je na tom ročištu zaključeno raspravljanje (*arg. ex* 164/3.; v. *supra ad* II.3.2.).

3.7. Prekluzivnost rokova za traženje naknade troškova

Rok u kojemu se zahtjev za naknadu troškova treba postaviti – do završetka raspravljanja koje prethodi odlučivanju o troškovima ili o drukčije određenom roku za poduzimanje te radnje – jest zakonski i zato ga sud nije ovlašten produžiti. Posljedica propuštanja tog roka je gubitak prava na postavljanje zahtjeva za naknadu troškova – prekluzija.⁶¹ Takav je svakako i rok od 15 dana od dana dostave obavijesti ili odluke u kojemu se zahtjev za naknadu troškova može staviti u slučaju povlačenja tužbe i odricanja od tužbenog zahtjeva, priznanja tužbenog zahtjeva te odricanja od prava na pravni lijek i odustanka od pravnog

⁵⁸ Stranka bi mogla odustati od pravnog lijeka i na sjednici vijeća drugostupanjskog suda, odnosno na ročištu za raspravu pred tim sudom (*arg. ex* 349/2., 362/2., 373.b). Na tom se ročište ona ne može odreći prava na pravni lijek (*arg. ex* 350/1.).

⁵⁹ O odredbi članka 164. stavka 8. ZPP-a v. bilj. 42.

⁶⁰ OS BJ: Gž-691/78 - PSP 13/157.

⁶¹ VPSH: Pž-601/78 - PSP 13/353; VPSH: SI-1701/77 - PSP 13/354; ŽS ZG: Gž-11241/99 - ING PSP 2000-8-36.

lijeka ako te radnje nisu poduzete na raspravi.⁶²

Zato što su rokovi za podnošenje zahtjeva za naknadu troškova prekluzivni, zbog njihova se propuštanja može tražiti povrat u prijašnje stanje (117.),^{63,64} analogno kao što se to dopušta u slučaju isteka roka za podnošenje tužbe⁶⁵ (*arg. ex* 117., 282.). U tom je smislu suđeno da u slučaju u kojemu stranka najkasnije do završetka raspravljanja koje prethodi odlučivanju o troškovima opredijeljeno ne navede i zatraži parnični trošak, već to učini nakon izrade i otpreme presude (rješenja), tada nema mjesta donošenju dopunske presude (rješenja), već sud može samo odlučiti o eventualnom prijedlogu stranke za povrat u prijašnje stanje zbog navedenog propuštanja – ako je takav prijedlog stavljen.⁶⁶

4. Način postavljanja zahtjeva za naknadu troškova

Stranke će u pravilu prije završetka raspravljanja u prvostupanjskom postupku podnijeti jedinstveni, sveobuhvatni zahtjev za naknadu troškova (troškovnik). Međutim, one mogu svoje zahtjeve za naknadu troškova postavljati uz svaku pojedinu radnju ili niz radnji koje su poduzele (npr. u podnescima, na ročištima u zapisnik pred sudom)⁶⁷ (v. i *supra ad* II.1.). Važno je da ti zahtjevi budu određeni i specificirani prema vrsti radnje, osnovi i visini te (u pravilu) postavljeni do završetka raspravljanja koje prethodi odlučivanju o troškovima (*arg. ex* 164/3.1.). Stoga, ako je stranka tijekom postupka u tužbi i drugim podnescima zatražila specificirano naknadu određenih troškova, sud je dužan odlučiti i o takvim parcijalnim i anticipiranim zahtjevima.⁶⁸ Ako stranka tijekom postupka nije podnijela poseban zahtjev za naknadu troškova prema kriteriju krivnje ili objektivne uzročnosti (156.), taj zahtjev može kumulirati sa zaključnim zahtjevom za naknadu troškova.

Stranka može svoje pravo da traži naknadu troškova postupka u pravilu ostvarivati samo u postupku u povodu kojega i u vezi s kojim su nastali. U tome

---

⁶² VSH: Rev-2442/98 - IO 2/01-182; v. *supra* bilj. 53.

⁶³ Tako i: Hrvatinić, *op. cit.* u bilj. 11, str. 1306; Triva, Dika, *op. cit.* u bilj. 7, str. 472.

⁶⁴ VSH: Gž-460/75 - PSP 8/154. V. i Hrvatinić, *op. cit.* u bilj. 11, str. 1306.

⁶⁵ VSH: Rev-1007/95 - IO 1/1996-161.

⁶⁶ VSH: Gž-460/75 od 22.4.1975. - PSP 8-154. V. i Grbin, *op. cit.* u bilj. 12, str. 1072; Hrvatinić, *op. cit.* u bilj. 11, str. 1306.

⁶⁷ U tom je smislu suđeno da zahtjev za naknadu parničnih troškova stranka može staviti ne samo na posljednjem održanom ročištu, već i tijekom postupka – VSRH: Revx 68/2010-2 - IO VSRH 2/2011-202. Ova je rješidba u skladu i sa starijom sudskom praksom: VSH; Gž-422/79. od 6.6.1979 - PSP 16/185.

⁶⁸ VSH: Gž-422/79; Gž-510/79 - PSP 16/185.

se očituje akcesornost incidentalnog postupka za naknadu troškova postupka uz glavni parnični postupak.⁶⁹ Taj je postupak u pravilu jedini dopušteni pravozaštitni put za ostvarivanje prava na naknadu troškova postupka. Zbog toga posebnu tužbu radi ostvarivanja parničnih troškova treba odbaciti kao nedopušteno.⁷⁰ Jedino bi u slučaju u kojemu bi nedostajala akcesornost, dakle kada ne bi bilo moguće pokrenuti postupak u kojemu bi se ostvarivao glavni zahtjev jer je materijalnopravna osnova za njegovo postavljanje otpala, npr. ispunjenjem, odricanjem ili priznanjem, bilo moguće naknadu izvansudskih ili izvanparničnih izdataka koji su bili potrebni radi postizanja toga rezultata zatražiti posebnom tužbom.⁷¹ Tako je u domaćoj praksi dopušteno da se troškovi nastali u povodu (izvanparničnog) osiguranja dokaza iznimno mogu ostvarivati u posebnoj parnici ako se naknadno ne podnese tužba u vezi s predmetom spora zbog kojega je pokrenut taj postupak zato što je protivna stranka u međuvremenu ispunila zahtjev.⁷² O zahtjevu istaknutom u takvoj tužbi odlučivalo bi se prema istim kriterijima po kojima bi se o njima odlučivalo u parničnom postupku. O takvom bi se zahtjevu odlučivalo presudom jer bi to bio glavni meritorni zahtjev istaknut u posebnoj parnici, a ne akcesorni zahtjev za naknadu troškova postupka istaknut u parnici u kojoj se odlučuje o drugom glavnom zahtjevu.

Suđeno je da u slučaju u kojemu su se stranke prije pokretanja parnice sporazumjele da će jedna od njih snositi troškove postupka neovisno o ishodu parnice, pa niti jedna od njih ne zatraži naknadu tih troškova u postupku u vezi s kojim su nastali, druga stranka može u posebnoj parnici tražiti njihovu naknadu.⁷³

⁶⁹ Usp. Triva, Dika, *op. cit.* u bilj. 7, str. 471. Tako, na temelju u biti podudarnog zakonskog uređenja, za austrijsko pravo i Fasching, H. W., *Lehrbuch des österreichischen Zivilprozeßrechts (Zivilprozeßrecht)*, Manz, Wien, 1990., str. 244. V. i Juhart, J., *Civilno procesno pravo FLRJ*, Univerza v Ljubljani, Pravna fakulteta, Ljubljana, 1961., str. 242, te Betetto, *op. cit.* u bilj. 6, str. 55. Sessa, *op. cit.* u bilj. 5, str. 1111, ističe da je pravilno stajalište sudske prakse da se o zahtjevu za naknadu troškova ne može odlučivati u posebnoj parnici ako je stranka propustila postaviti određeni zahtjev za naknadu troškova u parnici u kojoj su takvi troškovi i nastali, pozivajući se na judikat (VSRH 1947/87 od 29.12.1987.) prema kojemu se o troškovima postupka odlučuje u postupku u kojemu su nastali, pa se naknada tih troškova ne može zahtijevati u posebnoj parnici s naslova naknade štete. U tom smislu i VTSRH, Pž-3076/04 od 3.8.2004.

⁷⁰ VSH: Rev-107/89 - PSP 45/108. Tako i Triva, Dika, *op. cit.* u bilj. 7, str. 471.

⁷¹ Usp. za austrijsko pravo Fasching, *op. cit.* u bilj. 69, str. 244.

⁷² OS ZG: Gž-4316/73 - PSP 8/161. V. i Triva, Dika, *op. cit.* u bilj. 7, str. 472, prema kojima je u posebnoj parnici moguće ostvarivati i troškove prouzročene mjerama osiguranja kad protivnik ispuni obvezu pa nema potrebe da se pokrene parnica radi ispunjenja osigurane tražbine, već samo radi naknade troškova osiguranja.

⁷³ VSH: Rev-2136/92 - IO 1994-288., pozivajući se na članke 17. i 264. ZOO-a 91.

Zahtjev za naknadu troškova specifičan je sporedni (i akcesorni) materijalno-pravni tužbeni zahtjev jer se podnosi radi ostvarenja jednog materijalno-pravnog ovlaštenja, prava na naknadu troškova postupka. Međutim, premda je taj zahtjev materijalno-pravnog karaktera, i na njega se kao i na ostale materijalno-pravne tužbene zahtjeve primjenjuju pravila o održavanju procesnih rokova za njegovo postavljanje (*arg. a maiori ad minus, a cohaerentia ex 113/8.*).

Suđeno je da ako stranka do zaključenja glavne rasprave nije stavila zahtjev za naknadu parničnih troškova, pa o tim troškovima prvostupanjski sud nije ni odlučivao, ona ne može zahtjev za naknadu tih troškova staviti u nastavku postupka nakon što je prvostupanjska presuda u povodu žalbe protivne stranke ukinuta.⁷⁴ U tom je smislu suđeno i da stranci ne pripadaju troškovi ako je svoj zahtjev stavila tek nakon zaključenja glavne rasprave, iako je prvostupanjska presuda u povodu žalbe protivne stranke ukinuta, i to stoga što je u pogledu do tada nastalih troškova odluka postala pravomoćna.⁷⁵ Takvo bi se shvaćanje moglo prihvatiti samo ako dio odluke kojim je odlučeno o troškovima postupka ili posebna odluka kojom je odlučeno samo o nepravodobno podnesenom zahtjevu za naknadu troškova postupka, ako je o njima uopće odlučeno i utoliko ukoliko je o njima odlučeno, nije bio ukinut ili nije bila ukinuta, pa je stoga postao odnosno postala pravomoćan/na. Ali ako je presuda koja je ili nije sadržavala odluku o troškovima postupka ukinuta u cijelosti, tada treba uzeti kao da uopće nije ni donesena, kao da o troškovima postupka uopće nije odlučivano (*arg. ex 377.*). Stoga postupak prije donošenja ukinute presude i onaj nakon njezina ukidanja čine jednu funkcionalnu cjelinu pa stranka prije zaključenja rasprave u ponovnom postupku može tražiti naknadu troškova čitavoga prvostupanjskoga postupka. Upravo stoga njezin zahtjev za naknadu troškova koji je postavila u postupku prije ukidanja presude nakon zaključenja glavne rasprave treba smatrati zahtjevom koji je podnesen prije zaključenja glavne rasprave u postupku nakon ukidanja.⁷⁶

5. Postavljanje zahtjeva u slučaju suparničarstva

Svaki od običnih suparničara postavlja zahtjev za naknadu troškova postupka u svoje ime i za svoj račun; okolnost da je jedan od takvih suparničara postavio ili da nije postavio (pravodobno) zahtjev za naknadu troškova po-

⁷⁴ VSH: Gž-1745/75 od 19.2.1976 - PSP 9/76. V. i Grbin, *op. cit.* u bilj. 12, str. 1072.

⁷⁵ OS RI: Gž-1513/89 - PSP 43/102. U cit. izvoru za taj judikat nema odgovarajućeg dopunskog izvataka iz obrazloženja tako da nije moguće sa sigurnošću provjeriti s obzirom na kakvu je konkretnu situaciju donesen.

⁷⁶ Tako i Betetto, *op. cit.* u bilj. 6, str. 58, osvrćući se i na judikat naveden u bilj. 74.

stupka bez utjecaja je na druge takve suparničare (*arg. ex 200.*). Kad je riječ o jedinstvenim suparničarima, trebalo bi razlikovati situaciju u kojoj bi svaki od njih imao pravo tražiti odvojeno naknadu svojih troškova, npr. troškova za odgovor na tužbu, troškova po načelu krivnje ili slučaja koji se dogodio protivnoj stranci, od situacije u kojoj bi imali pravo tražiti naknadu zajedničkih troškova, npr. troškova zajedničkog punomoćnika za primanje pismena (147/2.). U prvoj situaciji svaki bi od njih imao pravo tražiti odvojeno i neovisno o drugima naknadu svojih troškova; u drugoj situaciji oni bi naknadu troškova mogli tražiti samo kao jedinstvena stranka.

III. ODLUČIVANJE O ZAHTJEVU ZA NAKNADU TROŠKOVA

1. Odlučivanje o zahtjevu za naknadu troškova postupka odlukom kojom se postupak završava pred određenim sudom

O zahtjevu za naknadu troškova postupka sud je dužan različito odlučiti ovisno o tome traži li se naknada prema kojem od kriterija za konačno snošenje troškova postupka (154.; 157.; 158.; 160.; 161.) (164/ 4. – 6.) ili prema kriteriju krivnje ili objektivne uzročnosti (156.) (164/7.).⁷⁷

O zahtjevu za naknadu troškova prema kojem od kriterija za konačno snošenje troškova postupka prvostupanjski je sud dužan odlučiti u presudi ili rješenju kojim se postupak završava pred tim sudom (164/4.).⁷⁸ Značenje presude kojom se postupak završava pred prvostupanjskim sudom imaju sve presude osim međupresude i djelomične presude kojom se postupak ne završava samo za nekog od suparničara (*arg. ex 164/5. i 165., v. infra ad III.4.*). Značenje meritornoga rješenja kojim se postupak završava pred prvostupanjskim sudom imaju rješenje kojim se odlučuje o tužbenom zahtjevu u parnicama zbog smetanja posjeda (443.) te platni nalog (448.). Značenje procesnoga rješenja kojim se postupak završava pred prvostupanjskim sudom imaju rješenje o odbacivanju tužbe (16., 83., 109., 146., 194., 282., 288., 301., 323., 333.) te rješenje kojim se konstatira povlačenje tužbe (*arg. ex 193/4.*). U svim navedenim slučajevima odluka kojom se odlučuje o troškovima postupka ima značenje rješenja (*v. supra ad I.*).

⁷⁷ U kategoriju slučajeva u kojima sud može odvojeno odlučiti o troškovima postupka – po kriteriju krivnje ili objektivne uzročnosti, dakle, neovisno o odluci o glavnoj stvari, spada i odlučivanje o troškovima u povodu prijedloga za povrat u prijašnje stanje (117. do 122.a), zbog naknadnog iznošenja novota (299., 299.a) itd.

⁷⁸ ŽS ŠI: Gž-172/01 - IO 1/02-172.

O odlučivanju o troškovima postupka u slučaju međupresude i djelomične presude v. *infra ad* III.7.

O odlučivanju o naknadi troškova postupka u povodu pravnih lijekova (166.) v. *infra ad* III.5.

2. Odlučivanje o zahtjevu za naknadu troškova postupka kad se sud oglasi nenadležnim i predmet ustupi nadležnom sudu

Rješenje kojim se sud oglašava relativno nenadležnim i predmet ustupa nadležnom sudu (17., 20.), iako se njime završava postupak pred sudom koji ga je donio, ne bi trebalo smatrati rješenjem u kojem bi trebalo odlučiti i o troškovima postupka pred tim sudom, i to stoga što će se o tim troškovima u pravilu moći odlučiti ovisno o ishodu spora, a to u toj fazi postupka nije moguće.⁷⁹ To se svakako ne odnosi na naknadu troškova prema kriteriju krivnje ili objektivne uzročnosti (156.; 164/7.).

3. Odlučivanje o naknadi troškova u odluci kojom se postupak završava za nekog od suparničara

Određba da je sud dužan u odluci kojom se postupak završava za nekog od suparničara odlučiti i o zahtjevu za naknadu troškova stranaka između kojih se tom odlukom postupak pred tim sudom završava (164/5.) zapravo je dosljedno kazuistički izvedeno pravilo iz općega pravila da je sud o zahtjevu za naknadu troškova dužan odlučiti u odluci kojom se postupak pred njime završava (164/4.). Uvođenjem toga pravila novelom ZPP-a iz 2003. htjelo se riješiti i pitanje naknade troškova između stranaka u odnosu na koje je postupak završen određenom odlukom, zapravo prekinuti s praksom da stranke u odnosu na koje je glavna parnica završena, npr. rješenjem o odbacivanju tužbe, o povlačnu tužbe, djelomičnom presudom, moraju čekati da se postupak dovrši i u odnosu na druge suparničare. Odluka donesena u navedenim slučajevima ima značenje odluke koja se donosi prema kriterijima za konačno snošenje troškova postupka.

⁷⁹ U tom smislu i ŽS ST: Gž-2083/96 - IO 1/1998-160. V. i: Hrvatinić, *op. cit.* u bilj. 11, str. 1307; Triva, Dika, *op. cit.* u bilj. 7, str. 472, te za slovensko pravo Betetto, *op. cit.* u bilj. 6, str. 55.

4. Odlučivanje o naknadi troškova u slučaju usmene objave odluke u glavnoj stvari

U slučaju usmene objave presude ili rješenja „kojim se naređuje naknada troškova“, zapravo odluke kojom bi se trebalo odlučiti o naknadi troškova, sud može, dakle ne mora, odlučiti da će iznos troškova odmjeriti u pismeno izrađenoj presudi odnosno rješenju ako se rješenje ima dostaviti strankama (164/6.). Navedeno se pravilo zapravo odnosi na slučaj u kome je sud prigodom javne objave odlučio o tome tko će kome biti dužan naknaditi troškove postupka (svojevrsna „međuodluka“ o naknadi troškova, 330.), ali bez njihova kvantificiranja, ne određujući dakle i iznos „dosuđenih“ troškova, koje će naknadno odmjeriti u pismeno izrađenoj odluci.⁸⁰

5. Odlučivanje o naknadi troškova posebnom odlukom odvojenom od odluke o glavnoj stvari

U tijeku postupka sud je dužan posebnim rješenjem odlučiti o naknadi troškova samo kad pravo na naknadu troškova ne ovisi o odluci o glavnoj stvari (164/7.). Takvo će se odlučivanje, najprije, ticati naknade troškova prema kriteriju krivnje ili objektivne uzročnosti (156.). Kad odlučuje o zahtjevima za naknadu troškova po tim kriterijima, sud je dužan o njima odlučiti rješenjem bez odgode, neovisno o odluci o glavnoj stvari (156/3.), i to zato što odluka o tim troškovima ne ovisi o odluci o glavnoj stvari. Sud će posebnim rješenjem naložiti stranci ili umješaću da naknade troškove svjedoku (249/3.), vještaku (256/2.) i tumaču (263.). Sud će posebnim rješenjem, na zahtjev stranke, naložiti tim osobama da naknade troškove koje su uzrokovali neopravdanim izostankom ili neopravdanim odbijanjem da svjedoče, vještače odnosno tumače (248/1.; 255/3.; 263.).⁸¹

⁸⁰ Treba uzeti da su domašaj i značenje ove odredbe bitno relativizirani izmjenama ZPP-a iz 2013. koje su izvršene u odredbama o objavi i uručanju presude (335.). Naime, sud je nakon tih izmjena dužan na ročištu na kojem je zaključena glavna rasprava (335/4.) zakazati i ročište za objavu presude (335/6.), na kojemu će stranci koja na njega pristupi uručiti i ovjereni prijepis presude ili će je, iznimno, uputiti da ovjereni prijepis presude može preuzeti neposredno u sudu istog dana (335/8.). Presuda se posebno dostavlja samo stranci koja nije bila uredno obaviještena o ročištu na kojemu se presuda objavljuje (335/11.).

⁸¹ Usp. i Hrvatini, *op. cit.* u bilj. 11, str. 1307.

6. Način odlučivanja o naknadi troškova

O naknadi troškova sud odlučuje „na određen zahtjev stranke bez raspravljanja“ (164/1.). To znači da nije dužan omogućiti protivnoj stranci da se prethodno upozna sa sadržajem zahtjeva za naknadu troškova i da se o njemu izjasni.⁸² Neovisno o tome što bi se moglo postaviti pitanje sukladnosti takva rješenja s temeljnim procesnim načelom kontradiktornosti kao bitnoj odrednici prava na pravično suđenje (29/1. URH;⁸³ 5. ZPP-a), treba upozoriti da se stranka o zahtjevu protivnika za naknadu troškova može izjasniti u pravnom lijeku protiv prvostupanjske odluke. O zahtjevu za naknadu troškova stavljenom u žalbi ili reviziji protivna se stranka može izjasniti u odgovoru na te pravne lijekove.

Odredbu po kojoj se o zahtjevu za naknadu troškova odlučuje bez raspravljanja (164/1.) treba shvatiti u smislu da se o zahtjevu odlučuje bez omogućavanja protivnoj stranci da se o njemu prethodno izjasni kao i bez kontradiktornog izvođenja dokazivanja radi provjere osnovanosti pojedinih njegovih stavki. O zahtjevu za naknadu troškova sud odlučuje uzimajući u obzir sadržaj spisa glede poduzetih radnji te drugih troškovnogenativnih okolnosti. Pritom je sud dužan voditi računa o pravilima o teretu tvrđenja i dokazivanja.⁸⁴

Iako o zahtjevu za naknadu troškova u pravilu odlučuje bez raspravljanja,⁸⁵ sud može, kad to okolnosti konkretnog slučaja zahtijevaju, odrediti i ročište

---

⁸² U doktrini (Triva, Dika, *op. cit.* u bilj. 7, str. 471) navedena je odredba članka 164. stavka 1. ZPP-a shvaćena u smislu da o „dužnosti naknade troškova sud odlučuje u pravilu samo na određeni zahtjev stranke bez posebnog raspravljanja (164/1), ali ne i bez pružanja mogućnosti protivniku da se izjasni o zahtjevu za naknadu (5)“. Treba uzeti da na navedeni način prestilizirana i protumačena odredba članka 164. stavka 1. ZPP-a bitno odstupa od njezina doslovnog teksta i značenja te da bi nametala beziznimnu dužnost sudu da prije donošenja odluke o troškovima postupka omogući protivnoj stranci da se izjasni o zahtjevu druge stranke za naknadu troškova. Navedena je odredba zapravo u skladu s odredbom članka 5. stavka 2. ZPP-a prema kojoj je sud samo kad je to tim Zakonom određeno ovlašten odlučiti o zahtjevu o kome protivnoj stranci nije bila dana mogućnost da se izjasni.

⁸³ URH: Ustav Republike Hrvatske, NN 56/90., 135/97., 8/98., 113/00., 124/00., 28/01., 41/01., 55/01., 76/10., 85/10., 05/14.

⁸⁴ Usp. Betetto, *op. cit.* u bilj. 6, str. 56.

⁸⁵ Naime, odredbu koja propisuje takvo odlučivanje ne treba shvatiti u smislu da ona isključuje mogućnost i drukčijeg načina utvrđivanja premisa za došenje odluke o zahtjevu za naknadu troškova postupka kad to okolnosti konkretnog slučaja nalažu. Njome se samo naglašava sporednost, manja važnost toga zahtjeva, koja, prema ocjeni zakonodavca, opravdava odstupanje od redovne metode odlučivanja na temelju usmenog, neposrednog, javnog i kontradiktornog raspravljanja (4., 5.), ali ga ne isključuje.

radi (usmenog, neposrednog, javnog /4./ i) kontradiktornog raspravljanja određenih pitanja o kojima bi ovisila njegova odluka, pa tako i izvesti odgovarajuće dokaze.

Radi omogućavanja kontrole njezine pravilnosti, odluka o naknadi troškova postupka treba biti obrazložena tako da u njoj budu navedene procesne radnje za koje je stranci priznato pravo na naknadu troškova odnosno zbog čega joj ono nije priznato. Odluka koja nije obrazložena, već su u njoj samo navedeni propisi na osnovi kojih je donesena, ne može se ispitati.⁸⁶ Odluka o parničnom trošku ne može se ispitati ni ako se iz nje ne može zaključiti za koje je radnje i u kojem iznosu stranci priznat trošak zastupanja po punomoćniku. U odluci o troškovima sud je dužan navesti pojedinačno radnje za koje se stranci oni priznaju i u kojem iznosu te koji dio od zatraženog iznosa za pojedine radnje u postupku ocijenjuje neosnovanim⁸⁷ te zašto.⁸⁸

Ako je zahtjev za naknadu troškova postavljen pravodobno i ako je sud propustio odlučiti o takvom zahtjevu, može se tražiti donošenje dopunskog rješenja o naknadi troškova (339., 381.).^{89,90} Ako je zahtjev za naknadu troškova podnesen već u mandatnoj tužbi, tada se mora moći tražiti dopunsko rješenje o troškovima postupka ako u platnom nalogu nije odlučeno i o zatraženim troškovima postupka (*arg. ex* 339., 347.).

7. Odlučivanje o troškovima postupka u međupresudi i djelomičnoj presudi

Donošenjem odluke o osnovanosti osnove tužbenog zahtjeva (međupresuda; 330.) ne završava raspravljanje u parnici niti je njome sud dužan odlučiti

⁸⁶ VSSrb: Gž-780/79 - Zbirka 1685, cit. prema Grbin, *op. cit.* u bilj. 12, str. 1072, bilj. 9.

⁸⁷ VSRH: Rev-1791/96 - INF-N 4865/00.

⁸⁸ Sud bi se u obzloženju trebao izjasniti zašto smatra da određeni izdatak ima uopće značenje parničnog troška te je li riječ o trošku čija se naknada može tražiti *in concreto*, s čime bi se u vezi sud trebao izjasniti i o tome zašto je neke troškove smatrao potrebnima odnosno nepotrebnima za svrhovito vođenje postupka (154/2., 155.), uključujući i o njihovoj visini.

⁸⁹ U judikaturi (OS ZG: Gž-785/88 - PSP 41/96.) izraženo stajalište da nema osnove za donošenje dopunskoga rješenja o troškovima postupka ako je sud bio ovlašten donijeti odluku bez prethodnoga raspravljanja (446/3., 164/3. ZPP) treba shvatiti u smislu da se dopunskom odlukom ne može odlučivati o naknadnom zahtjevu za naknadu troškova.

⁹⁰ Tako i Betetto, *op. cit.* u bilj. 6, str. 60, pozivajući se na odluku VSH: Gž-460/75 od 22.4.1975, Pregled VSH 8/75, str. 31.

o troškovima postupka, pa zato prvostupanjski sud može u toj presudi izreći da se odluka o troškovima ostavlja za kasniju presudu (165.). Međutim, ako drugostupanjski sud tu odluku (u povodu žalbe) preinači tako da odbije tužbeni zahtjev, tuženik je ovlašten postaviti zahtjev za naknadu parničnog troška u roku od 15 dana od dana primitka drugostupjnjske odluke.⁹¹

Sud može i u djelomičnoj presudi izreći da se odluka o troškovima ostavlja za kasniju presudu, osim ako nije riječ o slučaju u kojemu se takvom odlukom završava postupak pred tim sudom – za neki od zahtjeva, za dio zahtjeva ili za nekog od suparničara (165.).⁹²

Kako je to *supra* rečeno, sud može (ali ne mora) u međupresudi izreći da se odluka o troškovima do tada provedenog postupka vezanih uz donošenje te presude ostavlja za kasniju odluku kojom će se postupak okončati.⁹³ Izostanak takvog elementa izreke te presude nema, međutim, nikakvih posljedica – sud će o naknadi troškova postupka moći odlučiti naknadno neovisno o tome.

Kad je riječ o djelomičnoj presudi, potrebno je u vezi s mogućnošću da sud u povodu takve presude izrekne da se odluka o troškovima do tada provedenog postupka ostavlja za kasniju odluku kojom će se postupak okončati – razlikovati dvije situacije. Prva postoji u pravilu i za nju vrijedi ono što je rečeno za međupresudu. Druga se tiče djelomične presude kojom se postupak završava

---

⁹¹ Tako i ŽS BJ: Gž-1557/2011-2 od 3.1.2011. - IO VSRH 2/2012-203, pozivajući se na odredbu članka 168. stavka 8. ZPP-a (v. bilj. 41). V. i Sessa, *op. cit.* u bilj. 5, str. 1113. Tako s aspekta slovenskog prava i Betetto, *op. cit.* u bilj. 6, str. 61.

⁹² Suđeno je (ŽS VŽ: Gž-6/06 od 13.2. 2006., cit. prema Sessa, *op. cit.* u bilj. 5, str. 1114) da u djelomičnoj presudi na temelju priznanja sud nije ovlašten odlučiti o troškovima postupka tako da utvrđuje zasebnu vrijednost predmeta spora za djelomično priznati tužbeni odnosno protutužbeni zahtjev, a naročito kad je riječ o objektivnoj kumulaciji tužbenih zahtjeva od kojih su određeni dijelovi tužbenog zahtjeva stvarnopravni, a drugi obveznopravni te potječu iz različitih činjeničnih odnosno pravnih osnova, s time da u pravilu u djelomičnoj presudi izriče da se odluka o troškovima ostavlja za kasniju presudu, osim kada se djelomičnom presudom završava spor za nekog od suparničara u cijelosti. Treba primijetiti da ovo pravno stajalište nema uporišta u Zakonu. Problem se zapravo svodi na utvrđivanje vrijednosti predmeta spora zahtjeva ili dijela zahtjeva kojim je odlučeno presudom na temelju priznanja – jednako kao i kad se o njemu odlučuje kontradiktornom presudom.

⁹³ Mogućnost posebnog odlučivanja o naknadi troškova međupresudom posredno je naglašena odredbom članka 154. stavka 2. rečenice 2. ZPP-a, koja je u Zakon unesena novelom iz 2019., prema kojoj se prigodom donošenja odluke o konačnom snosjenju troškova postupka prema omjeru uspjeha u parnici taj omjer ocjenjuje prema konačno postavljenom tužbenom zahtjevu, vodeći računa i o uspjehu dokazivanja u pogledu *osnove* zahtjeva.

za nekog od suparničara – u toj situaciji sud je dužan odlučiti i o zahtjevu za naknadu troškova stranaka između kojih se tom presudom postupak pred tim sudom završava (*arg. ex* 164/5., 329/3.).

Ono što je rečeno za djelomičnu presudu vrijedilo bi i za rješenja kojima se postupak pred prvostupanjskim sudom završava u pogledu nekog od više istaknutih zahtjeva, dijela jednog od zahtjeva ili prema nekom od suparničara (329.).

Zato što sud prigodom donošenja međupresude ili djelomične presude može odlučiti i o troškovima postupka, stranke bi trebale postaviti (eventualni) zahtjev za naknadu troškova postupka koji bi se odnosili na osnovu ili dio zahtjeva o kojima bi trebao odlučiti tim odlukama – do završetka raspravljanja koje prethodi donošenju tih odluka (*arg. ex* 164/3., 165.). Naime, prema formulaciji odredbe članka 165. ZPP-a sud o troškovima postupka koji se tiču onoga o čemu će u njemu odlučiti u pravilu odlučuje u tim presudama, s time da može izreći da se odluka o troškovima ostavlja za kasniju presudu, osim kad se djelomičnom presudom postupak završava za kojeg od suparničara (164/5., 165.).⁹⁴ Sud bi zapravo bio dužan upozoriti stranke da namjerava zaključiti raspravljanje o onome o čemu će odlučiti međupresudom ili djelomičnom presudom te ih eventualno upozoriti na to da pritom namjerava odlučiti i o troškovima postupka (*v. supra ad* II.3.1.).

8. Dopunsko rješenje o troškovima postupka

Ako sud propusti odlučiti o zahtjevu za naknadu troškova postupka u presudi ili u rješenju kojima se postupak pred njime završava (164/4. ZPP), stranka može predložiti donošenje dopunskog rješenja o troškovima (339., 347.), ali samo ako je pravovremeno stavila zahtjev za naknadu tih troškova.⁹⁵

U relativno starijoj sudskoj praksi postavilo se pitanje o pravnoj prirodi podneska stranke kojim pobija odluku zbog toga što njezin zahtjev za naknadu troškova nije u cijelosti usvojen, a u odluci o naknadi troškova nije uopće navedeno da se dio zahtjeva za naknadu troškova odbija. Dilema je zapravo bila u tome je li tu riječ o žalbi protiv odluke ili o prijedlogu za donošenje dopunskog rješenja o troškovima postupka. Ona je prevladana stajalištem da će se pod-

⁹⁴ Članak 165. ZPP-a glasi: „U međupresudi i djelomičnoj presudi sud može izreći da se odluka o troškovima ostavlja za kasniju presudu, osim ako se kod djelomične presude ne radi o slučaju iz članka 164. stavka 5. ovog Zakona“.

⁹⁵ VSH: Gž-460/75 od 22.4.2975 - PSP 8/154 – cit. prema Grbin, *op. cit.* u bilj. 12, str. 1072, 1073.

nesak stranke – u slučaju u kojemu se iz odluke ne može zaključiti da je sud odlučio o ukupnim troškovima postupka – kojim odluku pobija zbog toga što njezin zahtjev za naknadu parničnih troškova nije u cijelosti usvojen, smatrati žalbom, iako odluka o troškovima ne sadržava odbijajući dio.⁹⁶

O prijedlogu za dopunu presude koji se odnosi samo na troškove postupka sud odlučuje rješenjem (*arg. ex* 129/5.).⁹⁷

IV. ODLUČIVANJE O NAKNADI TROŠKOVA U POSTUPKU U POVODU PRAVNIH LIJEKOVA

1. Općenito

Odluka o troškovima postupka ima uvijek značenje rješenja čak i kad je sadržana u presudi (*arg. ex* 129/5.) pa se stoga ta odluka može pobijati pravnim lijekovima zbog kojih se može pobijati rješenje, dakle žalbom⁹⁸ (378. – 381.) i prigovorom protiv platnog naloga (450. – 452.), revizijom (400.) i prijedlogom za ponavljanje postupka (421.).

Odlučivanje o naknadi troškova postupka u povodu pravnih lijekova uređeno je ovisno o vrstama odluka koje se u povodu njih mogu donijeti (166.). Pritom je različito uređena pravna pozicija suda koji je u povodu pravnoga lijeka donio odluku kojom se postupak pred njime okončava bez vraćanja predmeta na ponovno suđenje, zapravo kad donese odluku kojom se pravni lijek odbacuje ili odbija (166/1., 2., v. *infra ad* IV.2.), od one u kojoj je donio odluku kojom preinačuje pobijanu odluku ili ukida tu odluku i odbacuje tužbu (166/2., v. *infra ad* IV.3.), od one u kojoj će u povodu donesene odluke u cijelosti ponoviti postupak pred sudom čija je odluka ukinuta (166/3., v. *infra ad* IV.4.) te od one u kojoj donosi odluku u povodu koje se postupak djelomično treba ponoviti pred sudom čija je odluka bila napadnuta pravnim lijekom (166/4., v. *infra ad* IV.5.).

⁹⁶ Zaključak Savjetovanja Saveznog suda, vrhovnih sudova republika i pokrajina i Vrhovnog vojnog suda od 15. i 16. svibnja 1985. (PSP 18-85; v. i Grbin, *op. cit.* u bilj. 12, str. 1073).

⁹⁷ Tako i VSH: Rev-288/83 29.1.1986 - PSP 30/121.

⁹⁸ Sessa, *op. cit.* u bilj. 5, str. 1116, ističe da sukladno odredbi članka 167. ZPP-a, „kojom je propisano da se odluka o troškovima sadržana u presudi može pobijati samo žalbom na rješenje ako se istovremene ne napada i odluka o glavnoj stvari, slijedi da se odluka o troškovima, nalazila li se ona u izreci presude ili bilo koje druge odluke suda kojom se dovršava postupak, ima smatrati rješenjem i stoga se pobija samo žalbom protiv rješenja, a sud kada odlučuje o takvoj žalbi primjenjuje pravila o žalbi protiv rješenja“.

Troškovi koji mogu nastati u postupku u povodu pravnoga lijeka su troškovi stranaka, troškovi drugih sudionika u postupku te troškovi suda (151.). Troškovi stranaka mogu se ticati plaćenih sudskih pristojbi, naknada i nagrada punomoćnika za sastavljanje pravnoga lijeka, odgovora na pravni lijek, za sudjelovanje na ročištima (npr. 360., 361., 426., 451., 452.) ili sjednicama sudskoga vijeća u povodu pravnoga lijeka (362., 363.), sastavljanja eventualnih pripremnih podnesaka u postupku u povodu pravnog lijeka, materijalnih izdataka za pripremu pismena i priloga uz njih (151.), plaćenih predujmova za izvođenje dokaza, izdataka za pribavljanje isprava, saslušanje svjedoka, provođenje uviđaja, vještačenja – 153., obavljanje izviđaja u povodu pravnog lijeka (360., 361., 381., 399., 400.), njihovih vlastitih putnih troškova, dnevnica, izgubljene zarade, itd.

O naknadi troškova nastalih u povodu pravnoga lijeka sud će u pravilu odlučiti razmjerno uspjehu stranaka u povodu toga lijeka (*arg. ex* 154/1.-2.).⁹⁹ O nekim od tih troškova moći će odlučiti i po načelu krivnje, odnosno objektivne uzročnosti (*arg. ex* 156.).

U nekim slučajevima sud koji će odlučivati o pravnom lijeku odlučit će i o troškovima čitavog do tada provedenog postupka.

I u postupku u kojemu se odlučuje o troškovima postupka moguće je uz ispunjenje općih uvjeta za to tražiti povrat u prijašnje stanje (177. – 122-a).

I prigodom odlučivanja o troškovima postupka u povodu pravnih lijekova mjerodavan je kriterij njihove potrebnosti (155.).¹⁰⁰

O općim pravilima o postupku za naknadu troškova postupka (164.) v. *supra ad* II. i III.

⁹⁹ U tom smislu Sessa, *op. cit.* u bilj. 5, str. 1115, ističe da u „postupku odlučivanja povodom pravnog lijeka, a podnošenje pravnog lijeka također je parnična radnja za koju stranka ima pravo tražiti naknadu troškova po načelu *causae*, ZPP u članku 166. donosi posebna pravila o odlučivanju o troškovima postupka koji su nastali pred višim sudom“.

¹⁰⁰ Tako i Sessa, *op. cit.* u bilj. 5, str. 1115, navodeći i odluku (ŽS DU: Gž-1430/14 od 22.1.2014.) kojom je odbijen „zahtjev tuženika da mu tužitelj naknadi trošak odgovora na žalbu jer ta postupovna radnja nije bila potrebna za vođenje ove parnice (članak 166. stavak 1. u vezi s člankom 154. stavkom 1. i člankom 155. stavkom 1. ZPP-a)“.

2. Odlučivanje o troškovima postupka u slučaju odbacivanja ili odbijanja pravnog lijeka

Kad sud odbaci ili odbije pravni lijek, dužan je odlučiti i o troškovima nastalim u povodu tog pravnog lijeka (166/1.), svakako uz uvjet da su stranke zatražile njihovu naknadu (164/1.) odnosno da je riječ o troškovima o kojima je dužan odlučiti *ex officio*. Budući da pravni lijek mogu odbaciti sudac pojedinac odnosno predsjednik vijeća prvostupanjskog suda (358., 380., 389., 400, 425., 451.), ali, u povodu određenih pravnih lijekova, i viši sud koji je ovlašten o njemu meritorno odlučiti (366., 380., 392., 400., 428.), ti bi sudovi prigodom donošenja odluke o odbacivanju bili dužni odlučiti i o troškovima koji su njime izazvani. S obzirom na to da pravni lijek može odbiti samo sud koji je ovlašten o njemu meritorno odlučiti (368/2., 380/2., 400/3., 427., 428., 451/3.), taj je sud dužan u odbijajućoj odluci odlučiti i o troškovima postupka koji su izazvani njegovim podnošenjem.

Ako odbaci ili odbije pravni lijek, sud treba troškove, prema načelu davanja povoda za postupak u povodu pravnog lijeka, u pravilu priznati protivnoj stranici i njezinu umjешaču (154/1.), osim ako o nekim troškovima ne treba odlučiti po načelu krivnje ili objektivne uzročnosti (156.).

O naknadi troškova u povodu odbačenoga ili odbijenoga pravnoga lijeka sud će u pravilu odlučiti u odluci kojom će odlučiti o tom lijeku. Nema, međutim, zapreke da sud u postupku u povodu nekih pravnih lijekova o naknadi troškova po načelu krivnje ili objektivne uzročnosti ne odluči posebnom odlukom, npr. u povodu prijedloga za povrat u prijašnje stanje zbog propuštanja roka za podnošenje pravnoga lijeka (*arg. ex* 122.a), dakle ne čekajući da stvar sazrije za donošenje odluke o pravnome lijeku.

O naknadi troškova u slučaju odricanja od prava na pravni lijek (158.) v. *supra ad* II.3.2.

3. Odlučivanje o troškovima postupka u slučaju preinake pobijane odluke odnosno u slučaju njezina ukidanja i odbacivanja tužbe

Kad sud u povodu devolutivnog pravnog lijeka preinači odluku protiv koje je taj lijek podnesen (373., 380., 395/1., 400.) ili ukine tu odluku i odbaci tužbu (369/2. – 3., 380., 394/2. – 3., 400/3., 427.), dužan je odlučiti o troškovima cijelog postupka (166/2.), s time da kod preinačenja odluka nižih sudova treba o troškovima odlučiti jedinstveno, a ne dosuđivati troškove postupka pred nižim sudovima odvojeno od troškova nastalih u žalbenom odnosno revizijskom

postupku.¹⁰¹ Ti troškovi obuhvaćaju troškove prethodnoga postupka ili prethodnih postupaka te postupka u povodu pravnog lijeka.

Pri odlučivanju o naknadi troškova u slučaju preinake pobijane odluke te ukidanja pobijane odluke i odbacivanja tužbe sud će u pravilu odlučiti prema načelu davanja povoda za parnicu (154/1. – 2.). Nema, međutim, zapreke da i u postupku u kojem će donijeti takvu odluku o nekim troškovima odluči po načelu krivnje ili objektivne uzročnosti (156.).

Suđeno je da je u slučaju u kojemu je sud koji, odlučujući u povodu pravnog lijeka protiv međupresude (330.), presude kojom se ne završava raspravljanje pred prvostupanjskim sudom niti odlučuje o troškovima postupka, preinači tu presudu tako da odbije tužbeni zahtjev, tuženik ovlašten postaviti zahtjev za naknadu parničnog troška u roku od 15 dana od dana primitka drugostupjnjske odluke.¹⁰²

Ako sud djelomično odbaci ili odbije pravni lijek, a djelomično ga uvaži i preinači pobijanu odluku, odnosno ukine je i odbaci tužbu, sud treba također, u pravilu, odlučiti po načelu davanja povoda za pravni lijek odnosno davanja povoda za parnicu, ali može odlučiti i po načelu krivnje i objektivne uzročnosti.

Ako je tuženik u postupku pred prvostupanjskim sudom zatražio naknadu parničnih troškova, a drugostupanjski je sud u povodu njegove žalbe preinačio prvostupanjsku presudu i odbio tužbeni zahtjev, dužan je tuženiku dosuditi i parnične troškove (koje je ovaj zatražio u prvostupanjskom postupku) neovisno o tome što ih tuženik nije zatražio i u žalbi protiv prvostupanjske presude.¹⁰³ Generalizacijom pravnoga stajališta izraženog u ovom judikatu dolazi se do pravila da je sud koji odlučuje o pravnom lijeku dužan uzeti u obzir sve zahtjeve svih sudionika za naknadu troškova postupka o kojima je odlučeno pobijanom odlukom koja se preinačuje ili koja se ukida i tužbeni zahtjev odbacuje, neovisno o tome jesu li oni istaknuti i u pravnom lijeku.

„Kad viši sud preinači pobijanu odluku protiv koje je podnesen pravni lijek ili ukine pobijanu odluku i odbaci tužbu, viši sud mora odlučiti i o troškovima cijelog postupka, pa i kada se pobijana presuda samo djelomično preinači jer je pravni lijek djelomično prihvaćen.“¹⁰⁴

¹⁰¹ Zaključak sjednice Građanskog odjela VSH od 6.6.1980 - PSP 17/141. V. i Grbin, *op. cit.* u bilj. 12, str. 1073.

¹⁰² ŽS BJ: Gž-1557/2011-2 - IO VSRH 2/2012-203, pozivajući se na odredbu članka 168. stavka 8. ZPP. V. i *supra ad III.7.*

¹⁰³ VSRH: II Rev-248/99 - INF-N 5188/03.

¹⁰⁴ Sessa, *op. cit.* u bilj. 5, str. 1115, pozivajući se na odluke: ŽS DU: Gž-1430/14 od 22.1.2014.; ŽS DU: Gž-416/13 od 30.4.2014. – u ovom slučaju, u kojemu je u povodu žalbe tužitelja prvostupanjska odluka dijelom preinačena, a dijelom potvr-

Suđeno je da stranka nema pravo na naknadu troškova za nagradu punomoćniku za sastav revizije ako u revizijskom postupku nije uspjela u pogledu glavnoga zahtjeva, već samo u pogledu kamata na dosuđeni iznos parničnoga troška,¹⁰⁵ treba uzeti stoga što se kamate ne uzimaju u obzir prigodom utvrđivanja vrijednosti predmeta spora (*arg. ex 35/2.*).

I kad u povodu pravnog lijeka preinači odnosno ukine pobijanu odluku i odbaci tužbu, sud može tijekom postupka u povodu pravnoga lijeka o nekim troškovima toga postupka odlučiti i po načelu krivnje odnosno objektivne uzročnosti (156.).

4. Odlučivanje o naknadi troškova u slučaju ukidanja pobijane odluke i vraćanja predmeta na ponovno suđenje

U odluci kojom se (u cijelosti) ukida odluka protiv koje je podnesen pravni lijek i predmet vraća na ponovno suđenje (369/1., 3. – 4.; 370.; 380.3.; 394/1., 3.; 400/3.) sud je dužan odrediti da će se o troškovima postupka u povodu pravnog lijeka odlučiti u konačnoj odluci (*arg. ex 166/3.*) – zakonska odredba ne ostavlja nikakve dvojbe u pogledu odluke koju treba donijeti u tom slučaju.¹⁰⁶

U odluci kojom se samo djelomično ukida odluka protiv koje je podnesen pravni lijek sud može, najprije, odrediti da će se o svim troškovima postupka u povodu pravnoga lijeka odlučiti u konačnoj odluci (166/4.). On je, međutim, ovlašten (ako je to u konkretnom slučaju moguće) (1) odrediti da će se o troškovima postupka u povodu pravnoga lijeka koji se odnose na dio predmeta spora o kojem će se, nakon djelomičnoga ukidanja pobijane odluke, ponovno suditi – odlučiti u ponovljenom postupku pred nižim sudom, i (2) odlučiti o troškovima postupka u povodu pravnoga lijeka koji se tiču drugog dijela pobi-

---

đena, o troškovima je u smislu članka 166. ZPP-a odlučeno jednom odlukom, s time da je, uzimajući u obzir podjednaki uspjeh stranaka u parnici, preinačena odluka o troškovima tako da svaka stranka snosi svoje troškove - 166/1. u vezi s 154/2.); ŽS VŽ: Gžx-318/14 od 20.10.2014. – u ovom je slučaju prihvaćena žalba tuženika i preinačena odluka o glavnoj stvari, pa je u smislu odredbe članka 166. stavka 2. ZPP-a odlučeno o troškovima cijelog postupka te je tužitelj „obvezan na naknadu troškova postupka tuženiku temeljem odredbe čl. 154. st. 1. ZPP-a“.

¹⁰⁵ VSRH: Rev-436/95 - IO 2/1998-98. V. i Triva, Dika, *op. cit.* u bilj. 7, str. 473.

¹⁰⁶ U literaturi (Sessa, *op. cit.* u bilj. 5, str. 1116) istaknuto je da u slučaju u kojemu se ukine odluka protiv koje je izjavljen pravni lijek i u kojemu je predmet vraćen na ponovno suđenje viši sud neće odlučivati o troškovima nastalim u povodu pravnog lijeka, već će ostaviti da se o tim troškovima odluči konačnom odlukom, a tako može postupiti i kada se odluka protiv koje je podnesen pravni lijek samo djelomično ukine.

jane odluke kao u slučaju u kojemu se odbacuje ili odbija pravni lijek (166/1., v. *supra ad* IV.2.), ili u kojem se preinačuje pobijana odluka (166/2., v. *supra ad* IV.3.), odnosno u kojem se ukida pobijana odluka i odbacuje tužba (166/2., v. *supra ad* IV.3.3.). Sud bi pritom bio dužan postupiti na drugi navedeni način ako bi se odlukom donesenom u povodu pravnoga lijeka postupak okončao za nekog od suparničara (*arg. ex* 164/5.).

I u slučajevima ukidanja pobijane odluke (u cijelosti ili djelomično) sud može tijekom postupka u povodu pravnoga lijeka o nekim troškovima toga postupka odlučiti i po načelu krivnje odnosno objektivne uzročnosti (156.), npr. o takvim troškovima vezanim uz sjednicu vijeća ili ročište za raspravu održanu pred drugostupanjskim sudom (362/2., 373.b).

5. Apelabilnost rješenja o troškovima postupka

Odluka o troškovima sadržana u (prvostupanjskoj) presudi može se napadati samo žalbom protiv rješenja ako se istovremeno ne napada i odluka o glavnoj stvari (167/1.). Ako jedna stranka napada presudu samo u pogledu troškova, a druga u pogledu glavne stvari, viši će sud jednom odlukom odlučiti o oba pravna lijeka (167/2.).

Iz navedenih pravila o pravnim lijekovima kojima se mogu pobijati odluke o troškovima postupka može se, *a contrario*, izvesti da se odluka o troškovima postupka koja se nalazi u presudi pobija žalbom protiv presude ako se žalbom pobija i odluka o glavnoj stvari, a da se žalbom protiv rješenja pobija samo presuda koja sadržava odluku o troškovima postupka ako se tom žalbom ne pobija i odluka o glavnoj stvari. Tim je pravilima eksplicitno definirana pravna priroda žalbe kojom se odluka o troškovima postupka napada odvojeno od odluke o glavnoj stvari – to je žalba protiv rješenja iako se njome formalno napada presuda koja sadržava tu odluku (167/1.); njima je uređen i postupak u slučaju u kojemu jedna stranka napada presudu samo u dijelu u kojem je odlučeno o troškovima postupka, a druga u dijelu u kojem je odlučeno o glavnoj stvari (167/2.).

Odredba po kojoj se žalba kojom se pobija samo odluka o troškovima sadržana u presudi smatra rješenjem u skladu je s pravilom prema kojemu se odluka o troškovima u presudi smatra rješenjem (129/5.). Naime, ako odluka o troškovima čak i kad je sadržana u presudi ima značenje rješenja, to značenje treba *a fortiori* imati i kad je donesena neovisno o odluci o glavnoj stvari. Zato žalbu kojom se presuda pobija samo u dijelu kojim je njome odlučeno o troškovima postupka treba tretirati kao žalbu protiv rješenja (378. – 381.). Međutim, žalba kojom će ista stranka (*arg. a contrario ex* 167/2.) presudu pobijati i u dijelu kojim

je njome odlučeno o glavnoj stvari i u dijelu kojom je njome odlučeno o troškovima postupka smatrat će se žalbom protiv presude u dijelu kojim se njome napada dio prvostupanjske odluke koji ima značenje odluke o glavnoj stvari (348. – 377.), a žalbom protiv rješenja u dijelu kojim se njome napada odluka o troškovima (378. – 381.). Ta se razlika osobito očituje u pogledu odluka koje je drugostupanjski sud ovlašten donijeti u povodu žalbe protiv presude i protiv rješenja (380.).

Iz odredbe prema kojoj će viši sud jednom odlukom odlučiti o oba pravna lijeka ako jedna stranka napada presudu samo u pogledu troškova, a druga u pogledu glavne stvari (167/2.), ne proizlazi do kraja jasno kako će se tretirati žalba kojom jedna od stranaka pobija presudu samo u dijelu koji ima značenje rješenja o naknadi troškova u slučaju u kojem druga svojom žalbom presudu pobija u dijelu koji ima značenje presude o glavnoj stvari. Ipak, iz okolnosti da će viši sud jednom odlukom odlučiti o oba pravna lijeka ne bi trebalo izvesti zaključak da će ih jednako tretirati – u postupku u povodu jednog od tih lijekova treba primijeniti pravila o žalbi protiv rješenja, a u postupku u povodu drugog pravila o žalbi protiv presude. Ta će se razlika osobito očitovati u pogledu odluka koje je drugostupanjski sud ovlašten donijeti u povodu žalbe protiv presude (368. – 372.a) i protiv rješenja (380., 381.).

O prigovoru protiv odluke o troškovima sadržanoj u platnom nalogu (450.) sud je dužan odlučiti u odluci o glavnoj stvari kojom će odlučiti i o održavanju platnog naloga u cijelosti ili djelomično na snazi ili o njegovu ukidanju (451/3.).

6. Revizibilnost rješenja o troškovima postupka

Stranke u pravilu mogu podnijeti reviziju i protiv rješenja drugostupanjskog suda kojim je postupak u predmetu spora pravomoćno završen (400/1.). Pritom je revizija protiv odluke suda drugog stupnja kojom je pravomoćno odlučeno o troškovima postupka dopuštena ako su ispunjene pretpostavke iz članka 385.a stavka 1. ZPP-a (400/2.) – pretpostavke o ispunjenju kojih ovisi dopuštenost revizije protiv presude.¹⁰⁷

¹⁰⁷ Članak 385.a glasi: „Vrhovni sud Republike Hrvatske dopustit će reviziju ako se može očekivati odluka o nekom pravnom pitanju koje je važno za odluku u sporu i za osiguranje jedinstvene primjene prava i ravnopravnosti svih u njegovoj primjeni ili za razvoj prava kroz sudsku praksu, a osobito: – ako je riječ o pravnom pitanju o kojem odluka suda drugog stupnja odstupa od prakse revizijskog suda, ili – ako je riječ o pravnom pitanju o kojem nema prakse revizijskog suda, pogotovo ako sudska praksa viših sudova nije jedinstvena, ili – ako je riječ o pravnom pitanju o kojem sudska praksa revizijskog suda nije jedinstvena, ili – ako je o tom pitanju revizij-

Prema odredbi članka 386. stavka 3. ZPP-a, revizija se može podnijeti protiv drugostupanjske presude kojom se potvrđuje prvostupanjska presuda zbog pogrešne primjene materijalnog prava na koju drugostupanjski sud *ne* pazi po službenoj dužnosti samo ako je podnositelj zbog tog razloga žalbom pobijao prvostupanjsku presudu. Budući da drugostupanjski sud u povodu žalbe ne pazi po službenoj dužnosti na pravilnu primjenu materijalnog prava (365/2.) te s obzirom na to da se navedena odredba članka 386. stavka 3. ZPP-a na odgovarajući način primjenjuje i na reviziju protiv drugostupanjskog rješenja (400/3.), revizija protiv rješenja o troškovima postupka neće biti dopuštena zbog pogrešne primjene materijalnog troškovnog prava¹⁰⁸ ako podnositelj nije žalbom pobijao prvostupanjsku odluku zbog toga razloga.

V. ZAKLJUČNE NAPOMENE

Opće uređenje postupovnopravnog aspekta odlučivanja o troškovima parničnog postupka tijekom proteklih četrdeset i pet godina važenja njegove zakonske osnove, koja se tijekom toga perioda nije previše radikalno izmijenila, u bitnome nije izazivalo posebne probleme prigodom njegova tumačenja i primjene u praksi; njime se ni doktrina nije osobito bavila, možda i stoga što se materiji parničnog troškovnog prava općenito posvećivala manja pažnja nego drugim aspektima parničnog prava. U ovom se ogledu nastojalo, u okviru pokušaja sustavne prezentacije općeg uređenja postupovnopravnog aspekta odlučivanja o troškovima parničnog postupka, upozoriti i na niz pitanja koja bi prigodom mogućih narednih revizija ili čak i reformi toga uređenja trebalo uzeti u obzir. To se uređenje odgovarajućim zakonodavnim intervencijama može i treba uvijek učiniti jasnijim, određenijim i funkcionalnijim. Pritom bi trebalo osobito uzeti u obzir okolnost da pitanje troškova postupka ima mnogo veće značenje u okviru općeg uređenja ostvarivanja prava u sudskim postupcima od

---

ski sud već zauzeo shvaćanje i presuda se drugostupanjskoga suda temelji na tom shvaćanju, ali bi – osobito uvažavajući razloge iznesene tijekom prethodnoga prvostupanjskoga i žalbenoga postupka, zbog promjene u pravnom sustavu uvjetovane novim zakonodavstvom ili međunarodnim sporazumima te odlukom Ustavnoga suda Republike Hrvatske, Europskoga suda za ljudska prava ili Suda Europske unije – trebalo preispitati sudsku praksu. // Revizija iz članka 382. ovoga Zakona može se podnijeti samo zbog materijalnopravnog ili postupovnopravnog pitanja zbog kojeg je dopuštena.“

¹⁰⁸ Prema judikaturni (VSRH: Rev-956/05-2 od 5.4.2005., cit. prema Sessa, *op. cit.* u bilj. 5, str. 1109), odlučivanje o naknadi parničnih troškova jest primjena materijalnog prava bez obzira na to što su odredbe o parničnim troškovima sadržane u procesnom zakonu.

onog koje mu se – na razini normativnog uređenja te u doktrini i praksi – pridaje.

LITERATURA

Knjige i članci

- Betetto, N., u Ude, L.; Betetto, N.; Galič, A., Rijavec, V.; Wedam Lukić, D.; Zobec, J., *Pravdni postopek, Zakon s komentarjem*, 2. knjiga, Ljubljana, 2006.
- Fasching, H. W., *Zivilprozeßrecht, Lehrbuch des österreichischen Zivilprozeßrechts*, 2. izd., Wien, 1990.
- Grbin, I., *Troškovi parničnog postupka*, Naša zakonitost, br. 9-10, 1989.
- Hrvatina, B., *Naknada troškova parničnog postupka*, Hrvatska gospodarska revija, br. 11, 1998.
- Juhart, J., *Civilno procesno pravo FLRJ*, Ljubljana, 1961.
- Sessa, Đ., *Novela Zakona o parničnom postupku - troškovi, elektronsko vođenje postupka, žalba, revizija, udružna tužba*, Pravo u gospodarstvu, br. 1, 2012.
- Sessa, Đ., *Troškovi parničnog postupka*, Pravo u gospodarstvu, br. 5, 2016.
- Triva, S.; Dika, M., *Građansko parnično procesno pravo*, 7. izd., Zagreb, 2004.

Zakoni

- Obiteljski zakon, Narodne novine, br. 103/15, 98/19.
- Ovršni zakon, Narodne novine, br. 112/12., 25/13., 93/14., 55/16., 73/17., 131/20.
- Ustav Republike Hrvatske, Narodne novine, br. 56/90., 135/97., 8/98., 113/00., 124/00., 28/01., 41/01., 55/01., 76/10., 85/10., 05/14.
- Zakon o parničnom postupku, Narodne novine, br. 26/91., 53/91., 91/92., 112/99., 88/01. 117/03., 88/05. 2/07., 84/08. 96/08., 123/08., 57/11., 148/11. – pročišćeni tekst, 25/13., 89/14. – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 70/19.
- Zakona o sudskim pristojbama, Narodne novine, br. 74/95., 57/96., 137/02. (26/03.), 125/11., 112/12., 157/13., 110/15.

Summary

Mihajlo Dika*

GENERAL RULES OF PROCEDURE ON THE REIMBURSEMENT OF LITIGATION COSTS

The aim of this paper is to systematically present the general rules of procedure on the reimbursement of litigation costs. Special focus is put on the issues concerning the contents of the claim for reimbursement of litigation costs and the temporal and procedural limits for filing it. The author investigates the manner of deciding on the claim and the award of litigation costs, with a special review of the issue of costs incurred in the appeals process.

Keywords: cost reimbursement, litigation costs, civil procedure

---

* Mihajlo Dika, Ph. D., *professor emeritus*, Faculty of Law, University of Zagreb, Trg Republike Hrvatske 3, 10000 Zagreb; mihajlo.dika@pravo.hr;
ORCID ID: orcid.org/0000-0002-5659-3779